اللہ یجتبی الیہ من یشاء و یہدی الیہ من ینیب

الحمد للہ والمنۃ کہ دریں زمان فیض اقتران نسخہ نادر الوجود آفتاب آفاق نسخت انتساب مسمی

فوائد رکنی

یعنی ملفوظات قطب المشائخ حضرت شرف الحق

یحیی منیری رح

حسب فرمائش احمد علی شاہ قادری نقشبندی اورنگ آبادی عفی عنہ

باہتمام سید محمد محسن مالک مطبع و برادر سید محمد سلطان عاقل دہلوی

در مطبع برہانیہ واقع چھتہ بازار

اشتہار

شائقین علم وحقایق وتصوف کو مژدہ ہو کہ ہم دینوالا علم وحقایق وتصوف کی مشہور کتابون کا ذخیرہ جو نایاب روزگار ہیں فن کے گرامی حضرات کے تصانیف کو طبع کیا چاہتے ہین جسکی فہرست اور اعلان ساتھ ہی ساتھ کیا جاویگا مگر بالفعل چار کتابین ہمارے یہان طیار ہین۔

فوائد رکنی۔ ملفوظ حضرت شیخ شرف الدین یحیی منیری حقیقت مین سالکان طریق کیلئے اس سے بہتر رہبری کرنیوالی اور پیر کا کام دینیوالی اور مختصر و مفید و جامع ومحتوی ولنیر المعنی دوسری کتاب ہو نہین سکتی۔ خریداران بلدہ کیلئے قیمت عہ سکہ محبوبیہ اور غیر ممالک کیلئے مع محصول ڈاک ۱۲ر کلدار

رسالہ مجالس کلیمی ملفوظ حضرت شیخ کلیم اللہ جہان آبادی قدس اللہ سرہ۔ دنیا مین کمیاب اور نایاب فن تصوف کی عمدہ کتاب ہے یہ وہ کتاب ہے کہ خواجہ محمد کامگار خان نقشبندی خلیفہ شاہ نظام الدین اورنگ آبادی نے اوسوقت کہ زمانہ مین محفل شیخ کے مجالس سے اکتساب فیض کیلئے اورنگ آباد سے دہلی کا سفر کیا تھا اور اوس مبارک قیام مین اس مجموعہ کو قلمبند فرمایا خریداران بلدہ کیلئے عہ سکہ محبوبیہ غیر ممالک کیلئے مع محصول ڈاک ۱۲ر **رسالہ توحید** من کلام خجستہ نظام سیدنا ابوالعلا اکبر آبادی سالک کیلئے عشق و محبت کا سبق دینے والی کتاب اور منزل مقصود کو پہنچانیوالا رسالہ ہی خریداران بلدہ کیلئے قیمت ۴ر سکہ محبوبیہ غیر ممالک کیلئے مع محصول ڈاک ۵ر **رسالہ عمل الیوم** من تصنیف حضرت سیدنا محمد لیوفا خلیفہ سیدنا کا مختصر رسالہ رات دن کے ورد کیلئے بہت مفید اور صحیح کتاب ہے علی الخصوص سلسلہ ابوالعلائیہ کیلئے ضروری دستور العمل ہی خریداران بلدہ کیلئے فی نسخہ ۴ر سکہ محبوبیہ غیر ممالک کیلئے مع محصول ڈاک ۵ر

پتہ — عیسی آباد محلہ جنگلی گوڑہ قریب مکان نواب دولہ خان احمد علیشاہ قادری —

عنقریب چہل و دو نسخہ مصنفہ حضرت شیخ محمد چشتی قدس سرہ کی بیالیس رسالون کا ذخیرہ ہمارے یہان زیر طبع ہی جو با چشتیون کی کتب خانہ مین ... فی مطبع

بسم الله الرحمن الرحیم

دیباچه سپاس بی‌قیاس مر صانعی راست که وجود آدم را جامع صنایع و بدایع خود ساخت و خلعت زیبائی انی جاعل
فی الارض خلیفة بنواخت و بمحمد نعم علی احسانه و بعطای علم و فضل و هنر مظهر کل ساخت و از عطیت عظمی و علم آدم الاسماء
کلها بپرداخت تعالی الله شانه و تنائی التعدد مرجانه است که بنی نوع انسان را با کرام نطق و عقل و تمیز بر سایر حیوان شرف داده و افتاج عزتش
ولقد کرمنا بنی آدم بر سر فراز فرمود سبحان الله بکرمه و بأمر او احکام اوامر و نواهی و با رشاد کلام الهی زینت الاخلاق ساخته
خلق الانسان علمه البیان ممتاز نمود تقدس الله بقدرته و فرقان مجید محمود بکه هر چه عالم نقش بست طفیل ذات اوست
لولاک لما خلقت الافلاک آیتی است جلیله بر یگانگی ذات او و تمامش حرز جان و باقی سرمایه روان و بیکران صفت و موصوفیکه آنچه در کائنات
است بر تمهید عنایات اوست و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین حدیثی است شمه ظهور بر یگانگی صفات او و ما عرفناک [illegible] بیان علیه افضل
الصلوة و اکمل التحیات و صلوة و تحیات بر آل عظام و اصحاب کرام و باد که هر یکان نجم آسمان حقیقت هدایت و مقربان جناب احدیت اند
رضی الله عنهم و رضوا عنه اما بعد اضعف العباد و غلام بارگاه رشید خادم درگاه شاه مجیبی خاکسار ازلی سید مقبول علی قاسمی افضل
علی متوطن قصبه ترهت سجده گاه اعظام ذوی الاحترام ماهران رموز طریقت و عارفان اسرار حقیقت عرضه میدارد که این رساله
افادت مآب و نسخه افاضت انتساب المسمی به فوائد رکنی که طالبان از مطالعه آن دیده بصیرت مکتحل یابند و شایقان حقایق از مراسم
حقیقت مستفید میباید از الفاظ کنایی آن گوهر اسرار حقیقت و از هر صفحه بیاض آمدن انوار معرفت مشتعل انوار از بیاض تابش و طلوع تجلی معرفت
از سواد حروفش چشم باطن هر کس [illegible] الهامی از رشد و ارشاد و هر فقره آن فقره از مقصد و سداد و عبارتش عروس ... معانی جوش
استلوحق پیوند حروفش مرآتی است چهره آرای حقیقت نقاطش مردمک است بینای دیده بصیرت مطالعه اش ساخته و ارد تصفیه قلب را صیقل قرائتش
جلای دل را کیفیت وارد اکسیر یعنی از ملفوظات فیض آیات مخدوم جهان قطب زمان عالم باعمل کامل مکمل امام المتقین مخدوم العالمین اشرف الاولیا
اعظم الاصفیا شیخ الاسلام والمسلمین جناب حضرت مخدوم شاه شرف الدین شرف الحق احمد یحیی منیری بهاری قدس الله سره که از مشاهیر اولیا
اند روزی بمطالعه عمو بکیلید فصیح احمد صاحب دیدم با قدر تمام آنکه هم مال عنقاست و قابل یار نیست این نسخه التفات عزیز و محترم میبود و پوشیده
از چشم اغیار اکثر اوقات از مطالعه آن سعادت ازین حاصل میکردند این بنده را هم از محض اتفاق نوبت مطالعه آن در رسید معاً تمنای طبیعت بنده
مقتضای وقت جهان شد که اگر اظهار این گنج مخفی بر صاحبان ذوق و شوق نمود شود نفع عام بهم تا عامه مسلمانان آسیما اهل الله و مشتاقان طریقت
ازین فوائد ابدی و منافع سرمدی بهره گیرند و هم استفاضه فیض حضرت مخدوم عالم شود بعد اجازت از عمو صاحب موصوف بحلیه طبع آراسته نمود
علینا و انفعنا نفعاً کثیراً الحال امیدوارم که هر صاحبان فن از مطالعه این کتاب مستفیض شوند و بنده و هم عمو صاحب را بدعای خیر یاد فرمایند والسلام

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا مر خدایی را که وجود انسان را بشرف شریعت بیاراست و بحبوبه تشریف گردانید و درجات اولیا بمنت
اولیائی تحت قبائی لا یعرفهم غیری مکرم و معظم گردانید و معاملات ایشان را بدرجه رسانید که لا یسعنی فیه
ملک مقرب و لا نبی مرسل و صد هزاران درود بر جان پاک و روح عاشقان و تاج سر عارفان محمد رسول الله
صلی الله علیه و آله وسلم که سید اولیا و انبیا است بطفیل او زیبا آمده و حلهٔ ولایت بر تن اولیا باتباع او زیبنده
گشته اگر او نبودی نه فلک بودی نه ملک نه عرش بودی نه کرسی نه آدم نه آدمی لولاک لما خلقت الافلاک
و بر ارواح مطهر صحابه کرام و خلفاء عظام که هر یکی پیشوای آن بد منیر ستارگان نور افشان بخلعت خاص
مخصوص گشته اند و گفت له اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم اما بعد حاجی رکن الدین زائر الحرمین
بحضرت قطب المشایخ وحید العصر غریب الدهر شیخ شرف الدین شرف الحق والشرع والدین احمد یحیی منیری
متع الله المسلمین بطول بقائه و ادام علینا نعمة لقائه عرضداشت کرد و التماس نمود که برای این
درویش چند فواید از مکتوبات بنویسند تا مرا در سفر و حضر مونس و غمگسار گردد بلطف قدیم و شفقت
عمیم التماس بپذیرفت و بابیان ... این فواید خوب و عبارات مرغوب بقلم مبارک خود
در سلک تحریر درآورده تا عامه مسلمانان از صغار و کبار و درویش ... فایده گیرند هر که این فواید را
بنظر تحقیق و اعیان دقیق بحضور دل و اعتقاد تمام نه برسوم و عادت مطالعه کند بیابد آنچه باید و ببیند
وآنچه ببیند والله الموفق لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم فائده بدان ای برادر چنانکه

بظاهر نماز و روزه فریضه است در باطن عشق و محبت فریضه است و خمیرمایه آن درد و اندوه است
عشق بنده را اندرای می رساند از آن معنی عشق فرض آمده حیات از عشق می شناس و ممات
بے عشق می یاب چنانکه گفت بیت مجنون عشق را دگر امروز حالت است * که اسلام دین لیلی و دیگر
ضلالت است * گویند عشق آتش است هر جا که رسد بسوزد و دل محبان آتشکده آرمیده اگر ذره
از آن بر دین افتد کون و مکان سوخته گردد تا گویند همه جهان را آتش دوزخ عذاب کنند و دوزخ را
با آتش دل اگر دریاهائے پر آب در باطن ایشان ریزی همه آتش گردد و آتش ظاهر همه هیزم دان
آتش باطن ایشان را از نیجا گفت بیت هر که اندر عشق چون آتش نشد * عیش او در عشق
هرگز خوش نشد * گویند چون فردائے قیامت عاشقان سر از گور بردارند بجو و در نگرند اگر
ذره اندوه ایشان کم شده باشد چندان فریاد کنند که دوزخیان را بر ایشان رحم آید از این معنی
گفت بیت گر نبود این درد [illegible] انگیز تو * نیست بود این درد و ایم پیر تو * اے برادر اگر توانی
ذره سوز عشق امروز حاصل کنی که این صفات بر تو در گور خواهد بود یَوْمَ لَا یَنْفَعُ مَالٌ وَّلَا بَنُوْنَ اِلَّا
مَنْ اَتَی اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِیْمٍ از این معنی گفت ع در گور برم از سر گیسوے تو تارے * تا سا
کند بر سر من روز قیامت * اے برادر راه عاشقان راهے است بوالعجب و کار بیابان کاریست
با هول و صعب نه هر نامردے تواند شنید و نه هر مخنثے تواند کشید مجنون باید تا سنگ ملامت تواند
خورد و فرهاد باید تا کوه بے ستون تواند کند و زلیخا باید تا نام یوسف تواند برد ع رو بازی
کن که عاشقی کار تو نیست * اے برادر که امروز که پیشوائے عاشقان را جلوه بردار کرده اند نام
شبلی رحمة الله علیه مناجات کرد گفت الهی دوستان خود را چند کشتی گفت تا دیت یابند گفت
الهی دیت ایشان چیست گفت جمال و لقا من مَنْ قَتَلْتُهٗ فَاَنَا دِیَتُهٗ خوب گفت هر که
گفت بیت بے جرم و گناه عاشقان را میکش * لیس بر سر گور شان زیارت میکن *

بیت اے آشنائے کوئے محبت صبور باش * بیداد نیکوان ہمہ بر آشنا بود * اے برادر
خلعتِ عشق خود ہر کسے را ندہند و بدان ہر کسے لایق عشق نباشد ہر کہ عشق را نشاید خدای را
نشاید و ہر کہ عشق را نشاید خدائے را نشاید و محرمان عشق دانند کہ چہ حالت است اما نامحرمان
را از عشق چہ خبر قدر عشق عاشقان دانند جہانے در طلب بہشت شدہ اند یکے را بینی کہ طالب
عشق است از بہر آنکہ بہشت نصیب نفس است و عشق نصیب جان ہزار کس طالب بہرہ
باشند یکے طالب قدر و جواہر نباشد اے برادر مرکب عشق مرکبے است کہ بیک تگ
از دو عالم بیرون شود و جولان در لامکان کند چنانچہ گفت **مثنوی** در عالم عشق اگر یکبار آئی تو *
در دفتر عشق در شمار آئی تو * جبرئیل امین رکاب دار تو بود * بر مرکب عشق اگر سوار آئی تو * اے
برادر از سر خود برخیز و خود را بعشق تسلیم کن و چون خود را بتسلیم کردی رسیدی میدان کہ جملہ
انبیا ہمہ پے در پائے کہ در راہ نہادہ اند چیست از بہر آنکہ تا دیدہ عاشق روز بروز پختہ گردد تا طاقت
بار کشیدن دیدار دوست بے حجاب یابد انشاء اللہ تعالیٰ **بیت** رسیدم من بدریائے
کہ موجش آدمی خوار است * نہ کشتی اندران دریا نہ ملاحے عجب کاریست * کشتی این دریا عشق است
و ملاح این دریا عنایت حق است خوف و خطر این دریا گوناگون است چہ کند کلمات این
بیچارہ پیش دار امید است کہ از طلاطم امواج این دریا کہ موجش آدمی خوار است از مطالعہ
این بسلامت بگذرد و ہر عقدہ کہ در عبور این دریا پیش آید حل آن ازینجا طلب کند کہ آن
برادر بر معانی کلمات مطلع گشتہ است و بر قانون اشارت آن وقوف یافتہ است چنان
تصور کند کہ از زبان کاتب است شعر اَلْقَلَمُ اَحَدُ اللِّسَانَیْنِ خاطر جمعدار کہ از بخت بلند است
مظفر باد در و لولوی این دریا عزیز است و جواہر او غریب و غواص او عاشق صادق جانباز نہ ہر
خسے و مخنثے ناشستہ روئے و ننگ سستی رحمت بر جان پاکش باد کہ گفت **ع** روبازی

کس که عاشقی کار او نیست - علی الدوام همیشه که بر آن براد رسیده نیست مطالعه کنند تحقیق او
ول نه بحکم عادت چون قصه و افسانه بزرگے را پرسیدند که چون زمانه آید که این طایفه را
نیابم چه کنم گفت هر روز سخنان ایشان یک جزوے باید خواند لابد چون آفتاب غایب شود
روشنائی بچراغ گیرند اینست که گفت بیت از صحبت بدم اگر فرو شد خورشید ها از نو بخت
مهتاب چراغ لگے گیرم + فایده بدان اے برادر توفیق ترعب که هر یکے را بر نیت او حشر کنند
اگر در درون تو ارادت طلب حق غالب است ترا با طالبان و عاشقان حشر کنند و ثواب
ایشان نیست قال رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم ان لله جنة لیس فیها حور
ولا قصور یتجلی ربنا ضاحکا اینجا بهشت و دوزخ کجا گنجد و اگر در درون تو ارادت و
طلب بهشت غالب است ترا با زمرهٔ اهل صلاح حشر کنند جزای ایشان نیست الا جنت
الفردوس نزلا و اگر در درون تو ارادت و طلب دنیا غالب است ترا با اهل دنیا حشر کنند و جزای
ایشان نیست و حیل بینهم و بین ما یشتهون اینجا خاک بر سر باید کرد و ماتم خود باید داشت
اکنون یکے بنگر که در درون تو چیست عشق و محبت خدائی غالب است یا عشق و محبت
بهشت غالب است یا عشق و محبت دنیا غالب است هر چه غالب است سیاه آن کار کن باش
چون طلب عشق و محبت خدا غالب باشد حجاب از میان بردارند تا در مشاهدهٔ دوست یک
جان چه بود صد جان بی واسطهٔ ملک الموت بدوست سپارد که ملک الموت از آن خبر ندارد
چنانکه گفت بیت در عشق تو عاشقان چنان جان بدهند + که آنجا ملک الموت نگنجد هرگز
در هفت آسمان این ندا بر آید وصل الحبیب الی الحبیب که دوست بدوست رسید.
و طالب بمطلوب پیوست و واسطه برخاست خوش گفت هر که گفت بیت چون در آمد وصال
احاله + سهو شد گفت و گوی و ملال + و چون طلب محبت آخرت غالب بود آخرت را

بدان جمال و زیب و زینت که او راست در مقابله او بدان ماند تا بدین آن انبار آن روح
و راحت جان و بهد چنانکه گفت بیت دان که هر چیزی که بسودائی توان است + چون بمردی
نقد فروائی توان است + و چون آن طلب و محبت دنیا را بدان زشتی که دارد در مقابله او بدان
تا بهزار سختی و دشواری از بدن او جان بدهد چنانکه گفت بیت هر چه در دنیا خیالات آن
بود تا ابد راه وصالت آن بود + چون آن مقرر شد اکنون بدان ای برادر هر چه در همه عالم
سباع و وحوش است از حیوانات از هر آن یکی صفتی در آدمی هست هر کدام که غالب
خواهد بود فردا در قیامت حکم بدان صفت خواهد بود نه بصورت یعنی بدان صورتش گردانند
چنانکه مثلاً اگر بر کسی صفت غضب امروز غالب بود فردا بصورت سگی حشر کنند و اگر بر
کسی صفت شهوت امروز غالب بود فردا بصورت خوکی حشر کنند و اگر بر کسی صفت
کبر امروز غالب بود فردا بصورت پلنگی حشر کنند اگر بر کسی صفت چاپلوسی امروز غالب
بود فردای قیامت بصورت روباه حشر کنند و دیگر صفتها همین قیاس باید دانست و در خبر
است خلیل الله علیه السلام فردا آزر را به بیند که در دوزخ میبرند در حال صورت کدام فضیحتی
ازین بتر است که من در عرصات استاده و پدر را در دوزخ میبرند در حال صورت آدمی از طا
آنه بر گشتند کفتاری گردد که در دنیا این صفت در او غالب بود خلیل الله علیه السلام را گویند
ترا با این کفتار چه نسبت و چه قرابتی و سگ اصحاب کهف را از صفت او صورت آدمی
گردانند و در صفت آدمیان آرند که او سگ صورت و آدمی صفت بود و آزر را آدمی صورت
و کفتار صفت بود ازین جا معلوم کن که صورت را هیچ اعتباری نیست اما اهل جهل را
امروز نظر بصورت است ای برادر بسا آدمی صورت بود امروز که فردا بینی در صفت سباع
و وحوش استاده کنند و بسا سباع و وحوش صورت بینی امروز که فردا در صفت آدمیان و آنها

این عقبه مشکل است و کاری سخت و کسی مشغول نه مگر خداوند آن بصیرت لیکن غافل نباید بود
آهسته آهسته عادت باید کرد تا چیزی ازین صفات کم شود و اگر توفیق خداوند دست دهد
بکلی دفع شود کاری عظیم پدید آمده بود و هر که خواهد که بداند فردا بکدام صفت خواهد بود و امروز در
خود نگرد که کدام صفت بروی غالب است فردا همان باشد این مقدار دانستن دشوار نیست چنانکه
اگر کسی خواهد که بداند که خداوند از وی خوشنود است یا ناخوشنود در اعمال خویش نگرد و اگر همه
طاعت است داند که از وی خوشنود است که نشان خوشنودی طاعت است و اگر همه معصیت است
داند که از وی ناخوشنود است که نشان ناخوشنودی معصیت است و اگر هر دو بود حکم اغلب
کنند و روزگار امروز بیش نیست چون اینجا کاری نبود آنجا هم نبود و اگر این صفات خبیث درستی
مانده بود و گشته و اگر در بهشت فردا فرو آید و همه نعمتها بسر او فرو ریزند آن صفات بر نگردد
و از آنچه باشند گشتنی نبود پس این مرده بود و از خود باز مانده و به دولت خود نارسیده اینجا میبایست
که بگردد چون آن اینجا نگشت آنجا هم نگردد و اینجا گفت بیت پاک شو تا ز اهل دین گردی ✽ آن
چنان باش تا چنین گردی ✽ فائده بدان ای برادر در هیچ چیز به تو فریضه تر و فائده تر
ز طلب حق نیست اگر به بازار روی او را طلب و اگر بخانه آئی او را طلب و اگر بمسجد شوی او را
طلب و اگر بخرابات روی او را طلب و اگر عزرائیل آید بر تو منگر تا از طلب فرو نایستی عزرائیل
را بگوی تو کار خود میکن من کار خود می کنم نقلست که پیغامبر صلی الله علیه و آله وسلم مسواک
در دهن داشت عزرائیل در آمد گفت چه میفرمائی باز گردم یا آنچه فرموده اند پیش برم حضرت
رسالت مسواک از دهن دور نکرد و گفت تو کار خود میکن و من کار خود میکنم اگر در دوزخت فرود
آرند باید که از طلب فرو نایستی بگو با مالک شعر سر بر سر فضول امیزن و ما در طلب قدمی
میزنم تا کار کجا رسد و اگر به بهشت فرود آرند [illegible] مگر [illegible] طلب [illegible] قصد این

حدیث میگوئی کشیت گر بر دو جهان دهند ما را ٭ چون وصل تو نیست بی نوایم ٭ ای برادر
هزار هزار راکع و ساجد بودند و هزار هزار متحیر و بیهوش در اسرار وی بودند و هزار هزار سوخته
در کار وی بودند و قوت شب پاک را از خاک بیافرید و بدینهم مطیعان و عابدان برگزیدند
بی سابقه خدمتی و بی مقدمه شفاعتی گفتند ای مشت خاک الست بربکم ندا من
رب شما ام در ساعت خراباتی ایر گیرید و بر متکا اقبال در مشاهده ذو الجلال بنشانند هر دم
نواختی و قبولی هر لحظه تحفه و وصولی دیده و حجاب و صد عتاب در گرون مناجاتی انگند
هر دم حسرتی و غضبی یکی را از میخانه بیارند طراز اعزاز و قبول بر کسوت او کشند دیگری
را از مسجد بیرون کنند و رشته طرد در وی گردنش در آویزند چنانکه لطف در کار است قهر
هم در کار است ای برادر راه نا امین است و منزل بس دور و مجنون عاشق و در دشمن نشانند
چنانکه بی جان و جگر نیست شکار خوری تو زانست که هر سری ندارد و هر تو بس خرمن طاعت
که بوقت نزع وَقَدِمْنَا اِلٰی مَا عَمِلُوا بباد ضلی نیاز بر دهند و بس سینه آبادان که در حالت
سکرات موت وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ یَکُوْنُوْا یَحْتَسِبُوْنَ خراب کنند روز برآمد و لیهاد از قبله بگردانند
و بس آشنا را در شب نخستین بیگانه خوانند یکی را گویند نَمْ کَنَوْمَةِ الْعَرُوْسِ و دیگری را گویند نَمْ
نَوْمَةَ الْمَحْبُوْسِ روی بیباید که در میان ما و لرزه هم بود تا مبارک و بدبخت را نیز گویند روی
بیاید که هیچ طاعت باز نگردد قبولی میباید که از هیچ معصیتی نه اندیشد خلیل الله را از آزر
ببین وَیُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ میخوان و کنعان را از سرای نوح بنگر وَیُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ
میدان اثبات آدم ببین که زیان ذلت محو نکرد و نفی ابلیس ببین که اثبات طاعت سود
نداشت چنانکه لَهُمُ الْبُشْرٰی خواندگان از عدل راه است لَا بُشْرٰی یَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِیْنَ
راندگان را در راه است چنانکه سِیْمَاهُمْ فِیْ وُجُوْهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ بیان است

بحرقت کالمجوس ... نشانست فائده ای برادر راه ناایمن است و منزل بس
دور و قافله بشتافت و دل بیچاره و فرصت خون اینجا چه آرام و قرار است و چه جای تدریس
ذکر جبه و دراعه و دستار و کلاه و قباست آتش در همه باید زد و ماتم خود باید داشت و همان باید
گفت که آن بیچاره گفته است بیت بر د غفلت روزگارم چون کنم * بر نیامد هیچ کارم چون کنم *
افسوس نه از افسوس روزگار از غفلت بگذشت و عمر تمام شد کار ناساخته ماند و سفر آخرت پیش
آمد در لغتیه که اگر هیچ نبود بارے ماتم خود باید داشت و همان باید گفت که آن سوخته گفته است
بیت * [illegible] دادار و کجا خواهیم کرد * عمر شد ماتم کجا خواهیم کرد * در آخر شب چون گناهگاران
و بدکرداران اند درد دل و آب دیده و با بیچارگی تمام این مناجات گوید بیت اندر تو بیستم
نگه [illegible] سپید [illegible] که موی سفید بس غافل مباش که کار سخت دشوار است و راه
دور [illegible] و نفس در پے مرگ و گور و عقاب آخرت گرسنه [illegible] که آن زهر با است
و جگر کباب [illegible] بیچاره ازین درد بنالید و گفت بیت کاشکے هرگز نبودی نام من *
تا نبودی [illegible] و آرام من * عمارت [illegible] خواجه ابراهیم ادهم را گفت رح شیخ ابراهیم تا از کو علم طریقت
بشنود گفت [illegible] که من در ماتم خود نشسته ام گفت چرا گفت از آنکه چون فرشته
صورت هر او در رحم مادر تمام کرد گفت الهی سعید نویسم یا شقی نمیدانم جواب چه آمد و چون ملک الموت
گوید الهی جان این بنده به سعادت قبض کنم یا به شقاوت نمیدانم جواب چه آید و چون فردا قیامت
فرشته گوید الهی این بنده را بسوی بهشت برم یا بسوی دوزخ نمیدانم چه جواب آید ای
برادر [illegible] همه [illegible] عالم از هیبت تیغ بے نیازی اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ
سرگردان [illegible] از سیاست یَسْئَلُ الصّٰدِقِیْنَ عَنْ صِدْقِهِمْ لرزان
و ترسان اند پس خرمن طاعت که بوقت نزع وَقَدِمْنَا اِلٰی مَا عَمِلُوا باد بے نیازی

رسید ابلیس بایمان او در حالت سکرات موت قد کنا لهم بعون الله تعالی از کرکونجستون
خراب میکند کما قال علیه السلام که از نصف هزار سال معتکف درگاه بود ابلیس ملکی از صدر مکرم شد
بود از آن لعنت علیک لعنتی بر پیشانی او می نهند گاه علم با جوهر اکسیر بود و اسم اعظم
ملعنت درنشت از سجده بر آدم میکنند و طویله سگان می بندند فمثله کمثل الکلب ان
تحمل علیه یلهث خوش گفت هر که گفت بیت ابلیس را کفر چه و دین چه * ای
ابلیس را چه شک چه یقین * ای برادر اینجا چه جای قرار و آرام است و چه جای
خوشی و خرمی لنقل است که حضرت رسالت صلی الله علیه و آله وسلم جبرئیل صلواة الله علیه
را پرسید که یا اخی جبرئیل کار شما چه گونه است گفت یا رسول الله تا یکی را از ما براند اند
هیچ کسی را قرار و آرام نمانده است اکنون دانی که ما برا چه باید کرد تا فرصت هست لیکن و
لوکان شب و روز غم خود باید خورد و زمان زمان خاک حسرت بر سر باید کرد که تعطیل و نا امیدی
منتظر کار هست تا اگر ایمان مردان نبود ایمان پیرزنان و مخنثان بود چه توان کرد اگر دولت
خورشید نرسد بار ی چراغی بود خوش گفت هر که گفت بیت از جنت بدم اگر فرو شد
خورشید * از نور رخت مها چراغی گیریم * و اگر نه ای برادر چه باد و چه فرعون و چه نمرود
و چه ترسا و چه جهود ای برادر امروز هر که تواند از دنیا ایمان را بسلامت بر دمرد اوست
و خواجه جنید و شبلی روزگار اوست دیگر همه خیالست بیت بیرون گور لاف کرامت
چه میزنی * ایمان اگر بگور بری از کرامت است * پس ای برادر اقتدا بمشایخ دین
کن و خود را از دست وسواس شیطان نگاه دار تا در دست شیطان نیفتی و اگر افتاده خود
را از و دور یاب تا کار از دست نرفته است علاج آن بکن پس هوشیار باید شد و غم خود
باید خورد تا در توبه گشاده اند اینجا گفت رباعی ای پیر گنهکار در توبه گشاده است *

انواع نعم بهر تو آماده نهاده است ❊ بشتاب سوی توبه که از مادر گیتی ❊ از کردن تاخیر

بسی واقعه زاده است ❊ فایده بدان ای برادر پاک بودن از گناهان از اول آفرینش

تا آخر کار فرشتگان است و پلید بودن بگناه از اول آفرینش تا آخر کار شیاطین است گناه

کردن و توبه کردن کار آدم و فرزندان اوست ای برادر بنده بمجرد گناه ماخوذ نیست

ماخوذ بترک توبه است نبینی اگر بنده گناهی کرد و توبه کرد اجماعست که ماخوذ نیست.

اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ کَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ گناه از آدمی چه عجب که ترکیب او از شهوات

و هوا معجون است و شیطان در پی و نفس کافر در درون پیراهن است ای برادر بهر حالی

که هستی و بهر کاری که هستی از توبه کردن خالی مباش که کارهای خدا و خدا از طاعت

مطیعان منزه است و از معصیت عاصیان مقدس هر چه خواهد کند علت در میان

نه ازینجاست که بزرگان می گویند اَلْفَضْلُ لِمَنْ فَضَّلَهُ اللّٰهُ لَا بِالْعَمَلِ وَلَا بِالْجَوْهَرِ زیرا که

اگر فضل بعمل بودی هر آئینه امتان پیشین را برین امت فضل بودی که ایشان را هفصد و هشتصد

هزار سال عمر بود پس عمل و کار ایشان بسیار بود و عمر این امت اغلب شصت یا هفتاد

سال است پس عمل و کار ایشان لابد اندک بود مع هذا این امت را بر همه امتان فضل آمد

و اگر فضل بجوهر بودی شیطان را بر آدم فضل بودی که شیطان از آتش نورانی است و آدم

از خاک ظلمانی مع هذا آدم را بر شیطان فضل آمد دانستیم که فضل نه بعمل است و نه بجوهر پس ثابت

شد که فضل نبوده مگر آنکس را که خدای او را فضل دهد اما اینجا سخن در توبه بود ای برادر که

سلطان انبیا و پادشاهان اولیاست صلی الله علیه و آله وسلم هر روز هفتاد بار استغفار کردی

چون این آیه آمد وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِکَ از هفتاد بار بصد بار رسید و غایت فرمانبرداری را

این اشاره است هر چند کسی مطیع تر و پاکیزه تر بوده است از توبه و استغفار مبالغه نموده

خالی نبوده است که پاک آدمی ترک توبه و استغفار است نه بجز و گناه قصه آدم علیه الصلوٰة
و ابلیس علیه اللعن بنگر که آدم بعد از افتادن بخاست گفت رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا و آن
ملعون افتاده ماند و آتش کردند اِنَّ عَلَیْکَ لَعْنَتِیْ اِلٰی یَوْمِ الدِّیْنِ ای برادر رنجیده را خود
گناه نباید کرد و اگر افتاد زودتر باید خاست چنانکه پدر خاست و همان باید گفت که پدر گفته
رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا بدان افتادگی اصرار نباید کرد که آن مقدمه کفر است چنانکه ابلیس کرد
آخر کافر گشت دل کسی که گناه کرد و اصرار کرد آخر کافر گشت از آدمیان ار بود و از ابلیسها
پس باید که معصیت نکرده و اگر افتاد باید که زود برخیزد و بگوید رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا و از
اصرار کلی چنان گریزد که از کفر که همه بلای در اصرار است لَا صَغِیْرَةَ مَعَ الْاِصْرَارِ وَ لَا کَبِیْرَةَ
مَعَ الْاِسْتِغْفَارِ فصل [illegible] ای برادر اجل در کمین است و فرصت عزیز ناگاه
ناصیه [illegible] الموت طالع شود [illegible] ای برادر [illegible] که آلوده [illegible] تیره [illegible]
[illegible] از سجده فرعون آلوده [illegible] و آن سنگ [illegible] چاه [illegible] از [illegible]
[illegible] غلام [illegible] زبان دار [illegible] خواجه کافور نام [illegible]
برادر چون [illegible] گفته [illegible] افساد ایشان طاعت [illegible] آمد [illegible] اگر [illegible]
[illegible] اگر [illegible] آلودگی ایشان بر کمال قدرت [illegible]
[illegible] کنند که در حضرت ما قبول [illegible] با معصیت و لوث ایشان
[illegible] کنند [illegible] بیت سراسر [illegible] همه [illegible] خریدی [illegible] ما [illegible] عیب
[illegible] فائده بدان ای برادر [illegible] نظر راه است [illegible]
[illegible] دل [illegible] پشت بار [illegible] با کس [illegible]
[illegible] تجلی [illegible] کار [illegible] از ذره [illegible] گذشته [illegible]

و با مراد او آرمیده وجود کونین بدو دست خوشی نه جلی وجود عالمین با دوست ناخوشی نه عزیزی گفته
است لا وحشة مع الله ولا راحة مع غیر الله خوش گفت هر که گفت بیت با تو دل
مسجد است بی تو کنشت * بی تو دل دوزخ است و با تو بهشت * و دیده که از هر چیز که جز
حق است چاره هست اما از وی بهیچ حال چاره نیست چنانکه موسی علیه السلام وحی کرد
انّ بدّک لا کاذم با توام از همه چاره هست از من چاره نیست هر آئینه لوح دعاوی بشکند
و دیده معنی وی بر کند موت و حیات بر دیده وی یکرنگ گردد و ردّ و قبول مدح و ذم در نظر او
وی همسنگ بود بهشت و دوزخ را در حاشیه دل او گذر نبود دنیا و آخرت را در سینه وی
جای نه برای حبه دانه و لقمه مخلوق گردان نهد غواص بلند همت که با دریای محیط جانبازی
کند گوهر غیب از وی در معاوضه آن بدست آرد او دیده چراغ مختصر پیرزنان تن در ندهد مقصودش
درگاه اله بود دستش از ماسوی الله کوتاه باشد طلبش همت در راه مرکب جاه و کرامت پی
کرده دست تنگ ناموس و نام سلامت پاک شسته درویش این بود که لو زاحمنی العرش لحقته اگر
عرش مجید پیش همت من آید پیش کنم ولو قابلنی الکونین لهدمته اگر دنیا و آخرت خود
را همت من نماید لگد مال عدمش کنم عیش این بود که هر لحظه بر طور سینا طالب می آید و
موسی وار نعره ارنی میزند و از حضرت مطلوب از راه غیرت جواب لن ترانی میشنود
زهی کار و زهی سودای آب و خاک چون مرید صادق را این تجرید و تفرید حاصل شد
جلوه گریش در عالم همچنین کنند یا داود اذا رأیت طالبا لی فکن له خادما
پیغامبری چون داود پیغامبر علیه السلام او را خادم بود پس تواند انست که دیگران
چه باشند خواسته به قیاس عقل نیست به مشیت اوست هر چه خواهد کند از بتخانه آزر ابراهیم
خلیل الله گرد آتشکده عبد الله محمد حبیب الله برمین و ...

آید دیگر مرتبه پدید گردد انشاء الله تعالی است ای برادر هر خاری که از راه دیده [illegible]
می آید باید گرفت اگر برنگیری روزی آن خار را [illegible] دل [illegible]
نبینی چون موسی علیه السلام بدولت مکالمه وکلم الله موسی تکلیما [illegible]
صد و بیست و چهار هزار و چهار ده کلمه بی واسطه بدو گذر کرد از فرق [illegible]
همه گوش گشت تا با همه اعضا همچنان می شنید که بگوش هر کلمه که بدو آمد [illegible]
دل پست گشتی و هر بار که هشیار گشتی این تازیانه بر دل او زدندی وقتلت نفسا [illegible]
بی وحی آن قبطی را چون هلاک توان کرد اگر عقوبت هفت درکه دوزخ بر دیده موسی [illegible]
چنان نبودی که قتل او را در آن ساعت بر وی عرض کردندی در چنان [illegible]
چندان خلعت خاری که موسی علیه السلام در راه خود گذاشته بود قصد دیده دولت
او کرد ای برادر غیرت و مردانه غیور عاشقان را در پای آلبت [illegible] وفا همان
و جفا منع همان عطا همان نشان صدق انیست آورده اند چون شب معراج محبت از [illegible]
عزت بر پرید بر عرش رسید ظلمت دید در گذشت بکرسی رسید وحشت دید در گذشت
بر آسمان رسید رفعت دید در گذشت بر خاک رسید محنت دید فرود آمد گفتند [illegible]
این چیست گفت من مقیم او محنت است در میان ما نقطه [illegible] بود در عالم [illegible]
و در عالم معنی خود دانند آنها که دانند گویند اول حرف که در لوح محفوظ نبشته شده [illegible]
[illegible] پس نقطه با نقطه نون متصل شد محنت گشت ترکیب [illegible] نقطه فرق [illegible]
چون یک نگه [illegible] هر دو یکی یابی از اینجاست که بزرگان گفته اند در هر نقطه صد [illegible]
[illegible] لعبه است و در حرفی صد هزار شربت زهر آمیخته بر زبان داستان [illegible]
تو [illegible] گرفته با این همه خطاب [illegible]

وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ [illegible] إِلَّا اللّٰهَ [illegible] بدان اے برادر
بشر خلاصۀ موجودات است و زبدۀ مخلوقات است هرچه دارد بشر دارد و دیگر نقش دیوار
اند نیز خاک [illegible] در بشر ده هزار عالم پنهانی است در خاک و آیت وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ
رُوحِي پیدا است نظر کن که [illegible] باقدس [illegible] بارت [illegible] مقام شد اما
[illegible] ذات الملک الخبیر [illegible] خاک آدم چنانکه گفته است بیت خاک را چون کار با
کمال افتاده بین آدم [illegible] افتاده است پیدا در چون قبضۀ خاک را باکمال
قدرت [illegible] کرد آنگاه [illegible] آفتاب نظر نو بدرخشت اطراف هستی از وی برفت
[illegible] ملائکه را [illegible] این بدیع صورت و غریب [illegible] داستان جلال او را که
[illegible] فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ آن گاه ملائک را گفت
آدم را سجده کنید [illegible] مرتبت و منقبت و برکات و منزلت نه گل را بود و سلطان دل را بود
[illegible] شاهی [illegible] قُلِ الرُّوحُ مِنْ
أَمْرِ رَبِّي [illegible] ولایت [illegible] خواجه عالم صلی الله علیه و آله
وسلم ازان سر [illegible] این نشان باز داده که خَلَقَ آدَمَ عَلَىٰ صُورَتِهِ بر سبیل
تمثیل و تشبیه [illegible] عظیم چون ملأ الاعلی آن [illegible] بزرگی و آن مرتبت بدید
[illegible] است [illegible] آن لعین خفاش عهد بود چون در مقابله
آفتاب اقبال آدم [illegible] میالید و از [illegible] ذره ازان دولت مزید
ذات آدم [illegible] اسرار غیب بود و اگر مشتی خاک را آن اهلیت کے بودی که
ساکنان حظائر قدس و خلفا [illegible] سجده کنند مشتی گل حاصل را آن
[illegible] جبرئیل امین و میکائیل [illegible] اجمعون فَسَجَدُوا [illegible] آن مشتی گل

حق پرستر دل بود کہ این خلعت یافت ہمہ عقلا عالم انگشت تحیر بدندان گرفتند کہ چیست
کہ این مشتے خاک را دوست میدارد عزیزی میگوید یحیی حق کہ ہمہ خود را دوست
دوست میدارند چگونہ ہر کہ صنع خود را دوست داشتہ باشد آوردہ اند کہ آدم پیغامبر
صلوات اللہ چون در بہشت رسید شریعت میگفت وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ طریقت
میگفت اهْبِطُوا مِنْهَا انزدیت [?] بگفت دست از درخت دور دار طریقت میگفت
آتش در ہمہ زن آدم گفت در بہشت جای آرامگی است و خواجگی بر جائے اما مادر
دل میباید کہ روزے چند در کارہ اندوہ فرود دہیم کہ ہدایت ما با خواجگی راست نیاید
بسر بدآمد کہ آدم در غربت میانی گفت چرا بیائیم کہ ما را کارے در راہ است گفتند
کار دنیا گفت از اینکہ کار دیگر کار ساختہ تربیت بہشت در فرمان رضوان و ملائکہ
چاکر و خادمان گفتہ دار السلام بدار الملام بدل باید کرد و تاج از سر باید نہاد و
بجائے تاج خاک افلاس بر سر باید کرد و نام نیک بلامت و عَصٰى آدَمُ رَبَّهُ
عوض باید کرد گفت ہمہ کردم تدارک لاابالی در عالم و آدم در دست غارت بر دولت
خانہ خلافت کشیدم ناگہ میگوی کہ از آدم بہشت باز ستدند چنین گوئی کہ آدم را از بہشت
باز ستدند دل گریبانہا [?] بمرتع بریان نہ آماید جان سوختہ و جگر گشتہ مجبور و قصور نگردد
آب و خاک آمدہ است دیگر نقش بر دیوار عزیزان طریقت گفتہ اند اگر صد ہزار خزینہ
دولت و سعادت بر ذات آدم نثار کردندی چنان نبودی کہ آدم را بدین سراپردہ قہر
در کشیدند و عَصٰى آدَمُ رَبَّهُ اگر او را قدم عصمت درین سراپردہ نگشتی این لقیہ
قدرت بودی و غیرت درگاہ لا اِلٰہ اِلا اللہ بود و از آنکہ گوہر بیاکہ بدین صفت
در دفتر خلعت بآوردہ باشند کہ خلعت میدی انچنین شاہ را کم ازین قبا و کلاہ

بنا شد وعصی آدم ربه و هر چه در فردوس اعلی و دار السلام نواخت الطاف قدرت بود همه بر آدم
عاشق شدند بر آنکه هرگز او عجوبه قدرت ندیده بودند همه دستها عشق بر دامن آدم محکم
کردند آدم بلند همت را دل از ایشان برگرفت از آنچه بسرای حکم بالیست آمد و بار حکم
می بالیست کشید بهشت سرای ناز است طاقت کشش بار حکمی نداشتی گفت بار خدایا
ما را بهانه بالیستی تا از دست حور عین فردوس خلاص یافتی درخت گندم را بهانه کرد ساختند
و ندا لعالم در داند وعصی آدم ربه دستها از دامن او کوتاه کردند ای برادر در راه آدم
نا رفته حدیث آدم نتوانکرد آدم را اندوه دین دامن گرفت دار السلام بدار الملام بدل
کردند آمد با شیطان عداوت توانی کرد و استغفار افروتنی گذاشت و نام نیکو را داغ
عصیان بر توانی نهاده از تاج طلب خلافت نعلین توانی ساخت گفت این همه را
کم بستم اندوه این حدیث بر مازوال مگر دان بر خویشتن چنین خروج کرده ملک فردوس
با همه ناز و نعمت بر باد کرداستی برادر اگر عصمت همه پاکان و اخلاص همه معصومان لباس
طینت تو سازند مگر تا فریفته نشوی و اگر هزار تیغ قهر بر هر حسرت آید اده بر فرق تو زنند
نگر تا بهزیمت نشوی ای برادر راز سر کار او جبرئیل و میکائیل خبر ندارند من و تو و امثال
ما کی باشند آدم پیغامبر را علیه السلام مسجود ملائک گردانیدند و مملکت بهشت اقطاع
دادند آنگاه برهنه از بهشت بیرون کردند و در عالم ندا در دادند وعصی آدم ربه فغوی
تا که گویند با تاج و تخت پادشاهی اول روز در بهشت در آمد هنوز روز بآخر نرسیده بود که برهنه
از بهشت بیرون کردند استی برادر مقامی چون بهشت و تاج عصمت بسر و قبا از خلافت
در بر بعهد امتواست که یکدم بی بلا گویا یک قدم بی محنت نهد من و تو که فرزندان
ادیم و امروز بدار بلاییم و در سرای ابتلا سرگردان و بانهار خطا و معصیت آلوده

و مستحق عذاب و عقوبت گشتہ محال بود کہ دست بے محنت زییم و پا قدمے سبے یا نہیم
اے برادر غذا ہر ما از شکم مادر خون خوردن است خون خوار را با مراد و راحت چہ گذرد
با خوشی و نوشی چہ کار آنکہ سلطان انبیاء و بادشاہ اولیا است فریاد و ہمین کہ جویست
یا لیت رب محمد لم یخلق محمداً و آنکہ افضل البشر بعد الانبیاء و الرسل است نالہ و زاری
او اینست کہ اے کاشکے برگ درخت بودمے تا گوسفندے خوردی و آنکہ انا
مدینۃ العلم و علی بابہا فضل اوست می نالید و میگفت اے کاشکے مادر خویش
را خون حیض بودمے من و تو کہ باشیم اے برادر کاریکہ مرا دترا افتادہ است نہ
کوہ کشند و نہ آسمان تحمل کند و نہ زمین حالے درین باش و دست بردار و بگوئی بیت
یا الہ العالمین درماندہ ام ✽ غرق خون درخشک کشتی راندہ ام ✽ درمیان راہ تنہا ماندہ ام
لس نا رام بے سروپا ماندہ ام ✽ اے برادر امروز مقامے چو دنیا با ہزاران بلا و آفتہا
وامر او نہیہا ہزار ہزار در پیش شیطان و نفس در پے چہ گوئی کہ گناہ نکند هٰذا امر
عجیب روزے آدم پیغامبر علیہ السلام ابلیس علیہ اللعنۃ را دید گفت ای ملعون
این چہ بود کہ با من کردی گفت آدما آنکار کہ با من تو کردم با من چنین کہ کرد خوش
گفت ہر کہ گفت رباعی صیاد ازل دانہ کہ بر دام نہاد ✽ مرغے بگرفت و آدمش
نام نہاد ✽ ہر نیک و بدے کہ در جہان میگذرد ✽ خود میکند و بہانہ بر عام نہاد ✽
شیطان کہ باشد و نفس چہ بود یفعل اللہ ما یشاء و یحکم ما یرید جز گوے
بودن پیش چوگان قضا چہ تدبیر تا کار کجا رسد فائدہ بدان اے برادر اول باید کہ جامہ
و تن و لقمہ پاک و حلال بود پس حواس خمسہ از معصیت و خلاف پاک بود و آنکہ دل از

بسبب او صافت نہ موم چون بخسل دحقد وحسد پاک بود وچون
پاکی اول حاصل شد مرید یک قدم از راه دین برفت وچون پاکی
دوم حاصل شد مرید دو قدم از راه دین برفت وچون پاکی سوم حاصل شد مرید سه قدم
از راه دین برفت حقیقت توبه اینجا پدید گشت ومرید بحقیقت تائب اینجا شد واین را
گردش خوانند یعنی از حال آلودگی وپلیدگی بحال پاکی بگشت کلیسا جائے پرستش گبران و
کلیسا بود مسجد گشت بتخانه بود وصومعه گشت آنگاه بر دل مرید آفتاب طالع شود و
اسلام جمال خود بدو بنماید وبهر در معرفت بر سینه وے بکشاید اما بطهارت هر معامله
که هست وهر مجاهده که هست گوباش چنانکه گفت **بیت** او صاف ذمیمه چون بدل
شد هر عقد که در تو بود حل شد ٭ وچون توبه پدید آمد آفتاب ایمان پدید آمد که آفتاب
ایمان در سینه بر قدر توبه او تابد بهمان مقدار که درگاه توبه بروے کشاده میشود۔
آفتاب ایمان بر قدر آن تابش می یابد لیکن درست کردن مقام توبه اهم مهماتست
ازین معنی بشنو **رباعی** اے پیر گنهگار در توبه کشاده است ٭ انواع نعم بهر تو آماده
نهاده است ٭ بشتاب سوے توبه که از مادر گیتی ٭ از کردن تاخیر بسے واقعه زاده است
یکے را از بیش بیشتاوارند وبطرفة العینے جنان بر گیرند که هنوز سجده گاه او پیش
بت گرم بود که او را از همه ملک وفلک درگذرانیده باشند ودر صفتے رسانیده
کرا کرانس وجن ملک وفلک وبر اطلبند نشان نیابند سرگردان شوند وگویند چه بود
وچه شد جواب دهند فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ هرچه خواست کرد چون وچرا در حضرت
بارغیت وعلت را دخل نیست که اینجا کار بے علت است یکے را بایزید کنم ویکے
را بوجهل یکے را با علی علیین برآریم ویکے را باسفل السافلین فرو بریم وعلت درمیان

نہ باز گرویدو چون وچپ ادر عالم انسانیت ہیچ گنبد خوش گفت ہر کہ گفت **مثنوی**

ہیبت این راہ کارے مشکل است ٭ صد جہان زین سہم پرخون دل است ٭ خون

صدیقان ازین حسرت بریخت ٭ وآسمان بر فرق ایشان خاک ریخت ٭ اے برادر

نہ از ایمان وطاعت کسے حضرت او را کمالے وجمالے ونہ از کفر ومعصیت کسے

نقصانے وزوالے واگر ہمہ عالم خانہ کعبہ گردد وہمہ جن وانس ابوبکر صدیق گردند چہ

اگر ہمہ عالم بتخانہ شود وہمہ جن وانس نمرود وفرعون گردند چہ انیست کہ گفت **بیت**

ملے نیاز ویش راچہ کفر وچہ دین ٭ بے زبانیش راچہ شک چہ یقین ٭ ونہ از عیسے رسد

سود ونہ از موسے ونہ از فرعون زیان بود نہ از نمرود **فائدہ** بدان اے برادر اول

صوفی در عالم آدم پیغامبر علیہ السلام بودہ است حق تعالی ماندہ روح بوسے داد و

چراغ عقل در دل او بیفروخت ونور حکمت از دل بزبان آورد وبر خود وجنبید مسجود ملائکہ

در اول خلافت یافت وبرخاست مسافروار قصد بہشت کرد گفتند حواس واطراف

راجملہ ورقید کن وباختیار خود حرکت مکن مرید اختیار خود بحکم جرات وانبساط

کشادگی نمود از کمینگاہ غیب زخم عتاب رسید وعصی آدم مرتبہ شکستہ شد و

باستغفار مشغول گشتہ است استغفار صوفیان ازینجاست گفت ربنا ظلمنا انفسنا

وسرچہ اسباب خواجگی وخلافت بود ادوے برکشیدند برہنہ باستاد وباستغفار

مشغول گشت گفتند آدما بدین عزامت بدینا سفرے کن کہ شرط مریدانست کہ چون

زلتے بروے رود سفر کند مجرد وبرہنہ سفر خاک کردنش برہنہ بود گفتند آدما در وزیرہ

کن از ہر درختے برگے خواست کرد جملہ ستہ برگ یافت برہم دوخت مرقع شد

وخود را بپوشید وروے بمسافرت خاک نہاد سیصد سال آب حسرت

از دیدگان پیر صحبت تا آنگاه که مصفا شد که إنّ الله اصطفی آدم تصفیه یافت صوفی شد
آن جامه که از درختان وروئیده کرده بود ومرقع ساخته عزیز میداشت تا بآخر وقت شیث
پیغامبر علیه السلام را در پوشانید وخلافت بوی سپرد وانیطریق مهد گشت ودولت تصوف
در اصلاب انبیا روان شد صوفیان مسافران مجمعی میبایست در دنیا که هر وقت آنجا بصحبت
جمع آیند وماجرای کنند صورت کعبه در دنیا پدید آمد اول از خانقاه ها آن بود که در دنیا خانقاهی
نبود بعد آدم کعبه پدید آمد **فائده** بدان ای برادر مرید چون ابوبکر صدیق باید که بود و پیر
چون مصطفی علیه السلام باید که بود تا گویند ما صب الله شیئاً فی صدری الا وقد صببت
فی صدر ابی بکر این چنین بود او دل بدل وگوش وزبان را خبر نه زهی مرید وزهی پیر
تا عالم بود هرگز نه چنین پیر دیده بود ونه چنین مرید شنیده چنانکه گویند مریدی پیر پرستی
بود همین است اگر حرکات وسکنات تو بفرمان پیر است مرید باشی پیر را واگر بهوا ومراد خود
است مرید مراد خود باشی نه مرید پیر از ینجا گفت **بیت** خود را برکاب رهبری بند تا بار
رهاندت از ین بندها اجماعست این طائفه را تا اگر پیری کاری فرماید مریدی را که خلاف
دین ست اگر مرد خلاف دین خود بکند وبر موافقت فرمان پیر رود مرید بود پیر را واگر
خلاف فرمان پیر کند وبموافقت دین رود مرید بود مر دین خود را نه مرید پیر از ینجا گفت **بیت**
هر چه او گفت راز مطلق دان ٭ هر چه او کرد کرده حق دان ٭ مریض را جز بموافقت فرمان طبیب
رفتن راه نیست او را کی رسد که بر طبیب حکم کند که مرا آن دوا باید واین دوا مده ومرا
چنین دار وچنین مدار اگر او را این علم بودی خود طبیب چه حاجت خود را خود طبیبی کردی
واگر پیر چنین نباشد پیری را نشاید بلکه او هنوز مریض ومغلوبست ومحتاج بطبیب او را
کی رسد که دیگران را طبیبی کند پس معلوم شد که همه خلل در کار امروز از اینجا است که نه مرید

میداند که مریدی چیست و نه پیر میداند که پیری چیست خلق پرستی بی تجرد و خالی بحقیقت
ضلالت در ضلالت است و همه هلاک در هلاک و در میان هیچ نه چنانکه قایل گوید بیت
هیچ نه در کاسه و چندین مگس ❊ هیچ نه در قافله چندین جرس ❊ اگر شایستی که مرید افعال پیر را
بترازوی علم و عقل خود برسنجیدی او را خود بمریدی حاجت نیفتادی از خود پیروی کردی و
اگر ممکن بودی که ترازوی صراف کوه سنجیده شود ممکن بود که ترازوی عقل رکیک
مرید افعال پیر سنجیده شود امید آنکه آن محال بس نهم محال و این نوع مریدان رشید را
و اهل سعادت را کمتر افتد چنین تو همه از بهر آن یک کلمه بود که اگر پیر کاری فرماید مرید
را بخلاف دین کند در موافقت فرمان پیر بود خوش گفت هر که گفت بیت هر چه او
گفت از مطلق دان ❊ هر چه او کرد کرده حق دان ❊ تا جاهلی و منکری باعتراض بحث
پیش نیاید که این سخن نه براندازه حوصله او ست و تیر گرد در عمر خود آن بیچاره کجا شنیده
است ضرورت گوید هذا افلت فقد یهذ جواب این طایفه بی غوغا عین القضاة
رحمة الله خوب گفته است بیت نه مرا تو مرا ز خویش گیر و برو ❊ ترا سلامت
باد امرا نکو تساری ❊ ای برادر [illegible] آن بود که خود را در پیر باز و الا ارادة ترک
الا ارادة این بود که از خود [illegible] در میان پیر [illegible] که مارا ز پوست و مرده در تحت
تصرف غسال کرده اند اعتراض او را باقی نمانده بود [illegible] باطن و
جای بود [illegible] بود [illegible] شده مرید پیر [illegible] معنی آنکه گویند مرید پیر
پرست باید [illegible] پرست [illegible] بود من یطع الرسول فقد اطاع الله ای برادر
مثال پیغمبران مثال طبیبان است و مثال خلق مثال بیماران و مثال قرآن مثال
خزانه دارو بر خوان وننزل من القرآن ما هو شفاء پیر انداو هر مرضی دوای

فرمایند و بہر علتے را معجونے مختلف سازند تا مرضے بصحت بدل گردد و آن او پاک نجات ابد و جمال دین ہم بسند ہمچنین جاستے کہ میراث واران پیغامبرانند فکلّموا الناس علیٰ قدر عقولہم ایشانرا فرمانست بر اندازہ ہر عقلے سخن گویند و بر مقدار علتہ ہر کسے دوائے فرمایند زینہار ہر تصرف کہ ایشان کنند چنان اعتقاد دارد کہ ھذا الوحی منزل اگر سر موئے چون و چرا راہ باطن تو جائے نماندہ بودی در عواب از تو بیادمی کہ چرا ازین معنی گفت بیت فقر نادیدہ اہ کے شود او ✽ مینہ نابودہ شاہ کے شود او ✽ اگر گویند شب است و تو آفتاب مے بینی گو من خطا می بینم مریدے وارادت نہ آسان کار ست راہہا ہیچ بسیار ست اما این راہ غریب تر و عزیز تر از ہمہ راہہا فائدہ بدان اے برادر دنیا مکار و غدار ست بوقلمون روزگار ست شہد نا زہر دار ست ہر کرا آبادا دنوازد شبانگاہش بگذارد ہر کرا صبحدم بردارد نماز شامش از پائے درآرد کاس او بے غش نباشد و کاسہ او بے وحشت نباشد از ینجا گفت بیت از جام او مچش کہ دران جام زہر ہاست ✽ گل برگ او مبوئے کہ دران زیر خار ہاست ✽ این عروس زال بسے شاہان خونخوار را کشتہ یادوارد و بسے عاشقان خود را از پائے درآوردہ یاد دارد ہر کرا چیزے بخشد باز طلبد الدنیا ساحرۃ سحرش تا اینجاست کہ ہمہ آرایش و نمایش او چون خوابی ست و ہمہ خورش و پوشش وے چون خیالے ست و ہمہ لذات و شہوات وے احتلامے است جہانے درپے او سرگردان عجب شادی بے ماتم و خوشی بے غم حیات بے مرگ صحت بے مرض بقا بے فنا مراد بے دردو غنا بے عنا و لقمہ بے بلا در محال و عالمی در جست و جوے او با صد فتنہ و وبال حسرت

بہ جائیش باد گفت بیت حال دنیا را پرسیدم من از فرزانهٔ * گفت یا خوابیست یا بادیست یا افسانهٔ * باز گفتم حال آن کس گو که دل دروی ببست * گفت یا غولیست یا دیویست یا دیوانهٔ * ای برادر بزرگان گفته اند در دنیا هیچ چیز نیست که بدان شاد شوند مگر آنکه در زیر آن چیزیست که بدان غمناک گردند که شادی بی غم و خوشی بی ماتم در دنیا نیافریده اند گویند مهتر عیسی علیه السلام را گفت من دنیا ام مهتر عیسی علیه السلام گفت چند شوهر کرده گفت بیحد و اندازه بعد ازان مهتر عیسی علیه السلام گفت ازان شوهران هیچ یکی ترا طلاق گفته است گفت نه همه را من کشتم ایشان ناپید او من برقرار ای برادر اگر دنیا را قدری و فای حسنی و بهای بودی اهل بصیرت و دانش نگذاشتندی که با رسیدی انبیا و اولیا که افضل خلایق اند مطلقه ثلاثه نگردانیدندی ای برادر جهان دریای بلاست و جیحون پر خونست دنیا معشوقه فتانست و رعنار بی سر و سامان لاابالی پر عجب بوالعجبی پر طرب جهانی برنقاب دار و رفتار ناصواب دارد دلی بی مهر دارد و خلق را از خود بی مهر دارد و خلق را از خود بی بهره ناصواب دارد هر که با مداد نیوازد و شبانگاه بگذارد هر که را صبحدم برآرد نماز شامش از پای درآرد و این عروس زال بسی شاهان جوانان را خورده یاد دارد و بسی عاشقان سر اندازان را از پای درآورده یاد دارد و این جهان فریبنده سراسر همه عیب است اما هنرش آنست که مزرعه آخرت است که درو تخم توان افگند که ریع آن در آخرت مهیا می باشد کمترین عیب دنیا آنست که هر روز چون شوی بیوفا بر دیگری شو آرد چون زانیه فاجره هر ساعت با دیگری جمع آید هر که را چیزی دهد باز

خود رجوع کند و نجیده خود باز خواهد شد و هیچ حیثیتی است از فحش شرم ندارد احمق رعنا است
که از نیک و بد فرق نکند مثالب و معایب اولیاء است و فضایح و قبایح او بیشمار
با اینهمه عالمے در سپے او سرگردان و در طلب و هوا او گرفتار چون این مقرر شد
اکنون بدان اے برادر میان مومن و کافر و مخلص و منافق اجماع است که دنیا بد است
و سرمایه فتنهاء بلاست و فرعون و نمرود را دعوی خدائی از دنیا بود و هلاک بلعم باعورا
بر همه انبیا دنیا بود و همه خرابی فرزندان آدم امروز از دنیا است از اینجا است
که بزرگان میگویند الدُّنْيَا كَنِيفُ آدَمَ یعنی دنیا پاخانه آدم است پس اے
برادر در پاخانه چه نعم و لذت بود و چه راحت و ذوق باشد و این اشاره است
بر آنکه مومن باید که در دنیا چنان بود که در پاخانه ظاهر یعنی بمقدار ضرورت با صد
کراهت و نفرت و خوشی نه برغبت و خوشی اینهمه حال دنیا است که شنیده نصیب
یک کس از ان چه خواهد بود تا آن بگیرد و دین بگذارد و الجمع بینهما محال اے
برادر اگر وعده دیدار فردا در بهشت نبودی هرگز بزبان این طایفه ذکر بهشت نه رفتی تا
گویند اگر بزبان سلطان العارفین قدس الله سره العزیز ذکر دنیا رفتی وضو ساختی
و اگر ذکر بهشت رفتی غسل کردے گفتند این چگونه بود گفت دنیا حدث است
پس ذکر او حدث بود بحکم حال و از حدث وضو باید ساخت و بهشت جاے
قضاء شهوت است پس ذکر او جنابت بود بحکم حال سخن مردان میرود نه قصه
مخنثان تا اینجا کسے فضولے نکند آنکه تیغ خورد و تیغ زند دیگر است و آنکه کاسه
لیسد و ترید بخورد دیگر است همه برابر کے باشند گدایان و بادشاهان زینهار
عاشقانرا و مردانرا به ترازوے عقل مختصر خود مسنج که ایشان بر تر از اند

[illegible]

کہ بہ ترازوے عقل بر توان سنجید آنجا کہ آفتاب عشق بر تافت ستارۂ عقل را
کار نماند مارا برین احوال خبرایمانے و تصدیقے بنود ازینجاست بیت طعمہ
کان پاک باز اند او ہند ٭ ہرگز آن کے نو نیاز آز او ہند ٭ بدان اے برادر
پادشاہان بحقیقت این درویشان اند ملک و بادشاہی ایشان نہ در دنیا گنجد
ونہ در آخرت اگر کسے گوید کجا گنجد جواب بگو در صحرائے کہ آنرا فضا نبود بیت
گویند ازینجاست کہ گفت بیت مارا بجز این جہان جہانے دگر است ٭ جز دوزخ
و فردوس مکانے دگر است چون ملک و بادشاہے ایشان این بود کہ شمہ
ازان شنیدی خود را امروز بنام درویشے و مسکینے پوشیدند تا کسے را بر
ملک و بادشاہی ایشان نظر نیفتد الفقر حق ای تابک الثروۃ از جملہ نامہا این
نام کہ میان خلق مکروہ است و ہمہ خلق ازین نام گریزان اند اختیار کردند و از
خلق در حجاب شدند چنانکہ گفت بیت خلق آفت است زو بگریز و ز سود زیان
شان بپرہیز ٭ اے برادر گفتہ اند اگر درویش را فاقہ بود آن شب معراج او
بود ز غایت کار درویشے فاقہ و گرسنگی است ہیچ سیر خوردہ در راہ دین نتواند
رفت چون درویش را چیزے موجود بود بخورد و اگر ... درویشے گوید
اگر فرعون گرسنہ بودی ہرگز دعوی خدائی نکردی پس بدان از سیری خاست
تا گفتہ اند سیرے کہ در نماز بود شیطان او را در کنار گیرد و از گرسنہ کہ خفتہ
باشد بگریزد در ہفتاد و دو ملت کہ اسلام و ایمان دارند و در ہفتصد ملت کافری گرسنگی
ستودہ است و سیری ناپسندیدہ شہوتہا ہمچو ہیزم است و گرسنگی ہمچو آتش ہیزم شہوتہا
بگرسنگی سوختہ گردد و گویند گرسنگی ابریست کہ جز باران حکمت نبارد و سیری آتشے

وبلا ئیست کہ جز راہ کفر و معصیت نما ید سر انیست کہ گفت بیت نفس قانع
گر گدائی میکند * در حقیقت بادشاہی میکند * دوست را زان گرسنہ دارد مدام * تا مزجان
خویش سیر آید تمام * اے برادر درویشی و مسکینی راحت تمام است از آفتہا ء دنیا
وبلا ء اہل دنیا این است اما غایت سختی در کار درویشی آنست کہ او را فاقہ افتد آن
شب معراج او بود اے برادر ملک و ملکوت ہر چہ در نظر حضرت رسالت صلی اللہ
علیہ و آلہ وسلم در شب معراج نہا دند گوشہ چشم ندید گفت اَلْفَقْرُ فَخْرِیْ
گویند چون آدم پیغامبر را علیہ السلام مسجود ملائکہ گردانیدند و ہشت بہشت اقطاع
دادند ناگاہ نظرش در سر فقر و فاقہ افتاد ہشت بہشت را بیک گندم فروخت
* خرقہ فقر در بر پوشید از بوستان بہشت در خارستان دنیا سفر اختیار
کرد برین نسبت ملک بادشاہی بہشت بیک گندم فروخت زیان بود نہ سود
از ینمعنی گفت بیت جان آدم چون لبستر فقر سوخت * ہشت جنت را بیک گندم
فروخت * اے برادر امروز انچہ فرعون و نمرود را دادند اگر ترا دہند نہ از انست کہ شایستہ
آن نہ بلکہ ترا از ان نگاہ میدارند تا ملوث نگردی چنانکہ ایشان گشتند پس معلوم شد
کہ خلاص از بلا ئے دنیا ای برادر از قناعت است اما باید کہ در کار خود بفقر و فاقہ
مستقیم بود تا از دولت اہل فقر و فاقہ فردا بے نصیب نماند تا ہمہ اغنیا ء دنیا چون
فردا دولت و نعمت اہل فقر و فاقہ معائنہ کنند آرزو برند اے کاشکے عمر ما در دنیا
بگدائی گذشتی سر انیست کہ گفت بیت نفس قانع گر گدائی میکند * در حقیقت
بادشاہی میکند * بدان اے برادر زاہدی دیگر است و عابدی دیگر است
و درویشی دیگر است اِذَا تَمَّ الْفَقْرُ فَهُوَ اللّٰهُ بر زاہدان و عابدان چہ میگردی زر را

از دکان صراف طلبند نه از دکان بقال و تره فروش بیت گرد هر شهر هرزه چون گردی ؛
دل ویران ره طلب که گم کردی ؛ آن برادر در طلب رفته بود لاجرم آنچه پریشان بود آن
عزیزان پیش آورده‌اند دیگر هیچ‌اند معلوم نیست آن برادر در طلب این متاع رفته بود
یا در طلب حق اگر در طلب این متاع رفته بود یافت و بمقصود خود رسید خوش باد
و خرم باد شیخی باد و مریدی باد و خانقاه باد و جماعت خانه باد و دعوت باد و
جمعیت هر روز باد و اگر در طلب حق رفته بود آن گاه طالب حق را این متاع صحبت
وزنار است بحکم حال آخر شنیده که الاشتغال بالعلوم الشرعیة والصلوات
النوافل وتلاوة القرآن امور حسنة ولكن شان الطالب شان آخر اشارت
برین کرده که گفت ابیات اے دریغا روبهی شد شیر تو ؛ تشنه مے میری و دریا
زیر تو ؛ تشنه از دریا جدائی می‌کنی ؛ بر سر گنجی گدائی می‌کنی ؛ گر بکنه خویش ره یابی تمام
قدسیان را فرع خود بینی تمام ؛ سبحان الله اگر طالب را شادی یافت بود و صد بیت
و اندوه نایافت یاری بود به آمده یک روزه خود هفتاد و هشتاد ساله زهد زاهدان و عبادت
عابدان تواند خرید رحمت بر جان عطار باد که گفت بیت کفر کافر را و دین دیندار را ؛
ذره دردت دل عطار را ؛ اے برادر امروز درویش چون کبریت احمر است نی هم
دیگر لا یری و از زاهدان و عابدان این کار بر نیاید و از اهل صورت و از اهل عادت و رسم
که رسم پرستانند بمقصود نرسی اشارت برین کرده که گفت بیت درد عشق آمد دوای
هر دلے ؛ حل نشد بے عشق هرگز مشکلے ؛ اے دریغا جان و تن در باختم ؛
قیمت جان ذره نشناختم ؛ پس چه کنی بقدر امکان در کار شو که وقت هنوز باقی است
این حجاب سهلے و لیکن ترا که او را نفس گویند و هستی گویند از پیش برگیری بدانچه برخیزد

آن بر تو فرض عین بود بحکم حال خواه بمسجد خواه به بتخانه خواه بدستار خواه بزنار انیست آن
مثل که گویند اِنَّ فِی اَلْحَمَّامِ مَعْنیً لَیْسَ فِی اَلْغَیْبِ واشارت برینکه گفت **بیت** در بتکده
گر خیال معشوقه ماست * رفتن بطواف کعبه از عقل خطاست * گر کعبه از و بوی ندارد کنش
است * با بوی وصال او کنش کعبه ماست وآنکه گفت ع دوست در خانهٔ ما گرد
جهان میگردیم * همین است خاک وآب راچه بینی آنچه در خاک وآب کعبه است آن
بین واگرنه یک عالم از فرشتهٔ مطهر ومقدس خاک را چون سجده کند و خاک چون
خلیفه بود از خواجه عطار **مثنوی بیت** تا نیامد جان آدم آشکار * ره ندانستند سوی
کردگار * ره پدید آمد آدم شد پدید * زو کلید هر دو عالم شد پدید * آنچه کاتب را فراهم آمد
نبشت اَمَا وَلِلنَّاسِ فِیْمَا یَعْشَقُوْنَ مَذَاهِبُ تا آن برادر را مقصود چیست ولیکن
هوشدار که بزرگان گفته اند آنچه مقصود تست معبود تست اگر تو هزار بار بزبان گوئی
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه چه سود **بیت** گر همه عالم ثواب تو بود * تا تو می باشی عذاب تو بود *
آمدیم بر سر حرف بیچاره هر چند چنین بت پرست و گرفتار نفس است و خَسِرَ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَۃَ
است با دیگران اَلسَّلَامُ عَلَیْکُمْ و معذرت اینکه سه ماه و باده حسرت و گمراهی چند
تو عنان بازکش ای خواجه که همراه نه * بحمد الله این دولت آن برادر را حاصل شده است
اما باید که مفلسان را و گدایان را بی نصیب نگذارد وقت اجابت دعا است تنها خوردن
نه کار جوانمرد است شَرُّ اَلنَّاسِ مَنْ اَکَلَ وَحْدَہٗ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ فائده شرف منیری
سگ گرگین آستانه علما است سلام و تحیت با هزاران خجالت و شرمندگی فرستاد و ازان
معذرت در افگندگی در آستانهٔ صدر رسید کرد و نمود که ... سیاه و ...
کو باشد که خدمت صدر ... او را چندین تواضع و کرشمه آیا ان باشد که ... را

گفتند که تو یک عیب داری گفت آن عیب کدام است گفتند بهر کس و ناکس بوسه
دهی گفت من در آن ننگرم که او کیست من در آن نگرم که من کیم و اگر نه این مدبر مخذول
که باشد که خدمت حضرت او را ملک المشایخ و قطب الاولیا و خود را معتقد او نویسد
هیهات کار این مدبر از اهل شقاوت و ادبار لعنت در خاکساری و نگونساری می
بت پرستی و زنارداری بگذاشته است خلق را در حق این مدبر از منافقی این مخذول
گمان بردند دیگر افتاد گویند بزرگی بر جنازه شخصی نماز گذارده بود بعده از زبان
کسی شنید که این مرد درین شهر نیک نام بود آن بزرگ گفت اگر مرا پیش ازین
معلوم بودی نماز بر جنازه او نمیگزاردم گفتند چرا گفت تا مرد منافق نشود میان خلق
نیکنام نگردد و اگر گویند از جهت شهرت است پس شیطان در عالم از این مدبر مشهور
تر است القصه بزرگوار دین اسلام نه آن دین است که بهر ملوثی و ناشسته روی
بحال خود بماند لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ جوانی را برداشته است وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ
بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ مثالی را از حضرت توحید خود رانده کار دین [illegible]
که خلق را صورت پرستی آنها که انبیا در دین آمدند و هر چیزی را چنانکه هست
بدیدند و بر حقیقت کار مطلع گشتند گفتند اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا عَدَمًا لَا وُجُودَ لَهُ و
بعضی زنار در میان بستند و در دیر مغان در آمدند چنانکه علم و عقل یکسو نهادند
و همه این گفتند بیت از علم همی شنید لب بستم ٭ و از عقل همی خرید دیوانه شدیم
و آنکه گفت با خدا دیوانه باش با شریعت هوشیار همین است اگر کسی
امروز ترک رسم و عادت خود در اسلام گوید کاری دیگر است جوابش همان آید گفته
اند دع غرورت کنند خمار که امشب بستی ٭ چون بدر مرگ فَكَشَفْنَا عَنْكَ

بلحظات کشف کرده دیده آید که دستار داشت یا زنار اخلاص داشت یا نفاق در صومعه بود یا در بتخانه بیت در کعبه نمی دهند گر بار * در بتکده یار برهمن باش * فائده بدان اے برادر باید که در اوراد و وظائف خود مواظبت نماید بهیچ حال قصور و فتور را بران راه ندهد و از مطالعه کتب مشایخ و مکتوبات خالی نباشد زنهار زنهار زنهار بزرگی را پرسیدند چون ما کارهائے که مشایخ کرده اند نمیتوانیم کرد در خواندن کلمات ایشان و در مطالعه کتب ایشان ما را چه فائده فرمود که کلمات مشایخ در روے زمین لشکر خدا است اگر خواننده مرد بود او را شیر مرد گردانند و اگر نامرد بود مرد گردانند بزرگے را پرسیدند که اگر زمانه آید و بزرگانرا در زمانه نیابیم حکیم گفت هر روز باید که یک جز کاغذ از کلمات ایشان بخوانید اے برادر هرکه زنده است یا در سایه دولت ایشان بود یا با کلمات ایشان بود و هر که نه آن بود و نه این بود مرده است و اسیر نفس کافر است انیست که گفت بیت روز و شب جان میکنی بے زاد و برگ * زیستن میخوانی آنرا تو نه مرگ * مانده آخر اسیر نیک نام * وانگہے گوئے که عمرے شد تمام * علی الدوام هر نبشته که برآن برادر رسیده است مطالعه کند بحضور دل نه برسم و عادت چون قصه و افسانه و هر چند در تنهائی بود بهتر بزرگے را پرسیدند که چون زمانه آید که این طائفه را نیابیم حکیم گفت هر روز نبشته ایشان یک جزو بخوانید چون آفتاب غایب شود روشنائی بچراغ گیرند انیست که گفت بیت از بخت بدم اگر فرو شد خورشید * از نور رخت مها چراغے گیرم * فائده رسیدم من بدریائے که موجش آدمی خوار است * نه کشتی اندران دریا نه ملاحے عجب کار است * کشتی این

دریا عشق است وملاح این دریا عنایت حق است وخوف وخطر این دریا گونه گونست
چه کند کلمات این بیچاره پیش دارد و امید است که از تلاطم امواج این دریا که موج جنبش
آدمی خوار است از مطالعه آن بسلامت بگذرد و هر عقیده که در عبور این دریا پیش
آید حل آن ازینجا گذشتن طلب کند که آن برادر بر معانی کلمات مطلع گشته است
وبر قانون اشارت آن وقوف یافته است چنان تصور کند که از زبان کاتب
می شنود که اَلْقَلَمُ اَحَدُ اللِّسَانَیْنِ هر چه از کلمات دعا گو بر آن عزیز میرسد و
خواهد رسید از زبان دعا گو بود و هر چه از زبان دعا گو بود از دل دعا گو بود و هر چه
فرمان زبان داعی کرده فرمان دل داعی کرده باشد مَنْ یُّطِعِ اللِّسَانَ فَقَدْ
اَطَاعَ الْقَلْبَ وَمَنْ یُّطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ چون مینی یکے باشد تا مل
شافی کن خاطر جمع دار که از بخت بلند است که همت آن برادر بر دریا زده است
مظفر باد و مظفر را کی این دریا عزیز است و جوهر آن غریب و غواص او عاشق صادق
جانباز نه هر خسے و مخنثے ناشسته روے و شکم پرستے رحمت بر جانش باد که
گفت ع رو بازی کن که عاشقی کار تو نیست فائده بدان اے برادر خواجه
یحیے معاذ رازی رحمة الله علیه بخواجه سلطان العارفین قدس الله سره العزیز
نبشت اینجا کسے است که دریا فرو میبرد وَهَلْ مِنْ مَّزِیْدٍ نعره و فریاد میکند اشتاد
بر این کرد که گفت بیت قطره کو غرقه دریا بود ❊ هر دو کونش جز خدا سوا بود ❊ اے
برادر محبت آتش گیر سیت در دل محبان آتش کده آرمیده اگر دم بر آرد جهانے بسوزد
و اگر فرو بود خود بسوزد هر آئینه عاشق آفتاب را راحت نهاده اند زہے همت که در
آب و گل نهاده اند اے برادر صاحب همت را و طالبان حق را کون و مکان

اسپرنکند چیزے دیدن وشنیدن چہ باشد صاحب ہمت گفتہ ہست ابیات ہر کہ
صاحب ہمت آمد مرو نشد ✤ ہمچو خورشید از بلندی فرو شد ✤ ہر کہ او ہستہ وربین لاآمدہ
است ✤ گر گدائی سکندر شاہ آمدہ است ✤ ہمت از کون و مکان پاک دارد و ہر چہ
در تحت آن آمدہ است ودانع حدوث بر خود دارد بت و زنار راہ خود شمرد چنان
گوید کہ آن عارف گفتہ است بیت بے وصال تو جان چہ کار آید ✤ بے جمالت
جہان چہ کار آید ✤ آن سالک راست رفتار مالک دینار رحمۃ اللہ در مناجات گفتی
اسے بار خدایا چون در آری مرا در بہشت وبگوی از ما خوشنودم یا مالک بس مرا
خاک گردان و بخش بہشت بدہ طالبان او را آن ہست الست یزدانی عین القضاۃ
ہمدانی رحمۃ اللہ علیہ میگوید انیجا خوردن و آشامیدن و آنجا خوردن و آشامیدن
حاشا و کلا در خوردن و آشامیدن ہمہ بہائم ہم کاسہ اند زہے ہمت مردان اینجا
گفت بیت سگ ودن ہمت استخوان جوید ✤ پنجہ شیر مغز جان جوید ✤ مگر نظر
دولت برین ورق نیفتادہ است کہ اَعْدَدْتُ لِعِبَادِیَ الصّٰالِحِیْنَ مَالَا عَیْنٌ
رَاَتْ وَلَا اُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلٰی قَلْبِ بَشَرٍ چہ جائے آب فرمان
است اسے بے ہمت عزیزی گفتہ است صد واند لفظہ نبوت را بخلق فرستاد
بیگانگان ذرہ آشنائی نیافتند و رلیعا اگر ذرہ عشق حضرت خود فرستادی ہمہ
آشنائی یافتندے اے برادر مرکب عشق مرکبے است کہ بیک تگ از دو
عالم بیرون شود وجولان در لامکان کند عیانکہ گفت بیت در عالم عشق اگر بکار
آئی تو ✤ در دفتر عشق در شمار آئی تو ✤ جبرئیل امین ز کاہ دار تو بود ✤ بر مرکب
عشق اگر سوار آئی تو ✤ اما طالب باید کہ کشندہ بار بود تا او را در حضرت مطلوب

بار بود ولیکن رهگذر آن براه بود و این دولت بود بدین آسانی دشوار بود چنانکه گفت

بیت از خانه چو پاک آید آن زاکور با معشوق ولش میان گلزار بود * مطلوب

از طالب دور نیست وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ طالب را از وے دور نیست

که خود محجوب است و چون از خیال و پندار هستی خود برون آ کی مطلوب عیانست

چنانکه گفت ؎ معشوقه عیان بود نمیدانستم * با من به میان بود نمیدانستم *

گفتم بطلب مگر بجائے برسم * خود تفرقه آن بود نمیدانستم * اے برادر

سرشتافاز از اشتیاق او انست که حکایت عَنِ اللّٰهِ تَعَالٰى أَنْتَ أَنَا وَلَا

غَيْرِيْ عجب مدار زباران عشق و تخم محبت چو سبزه از گل محمود اگر آید بر آید اَلْمُحِبُّ

مَحْوٌ فِيْ حُكْمِ الْمَحْبُوْبِ تا زنده است جانش اینست چون تفکر جمال کند بطرب آید

وچون تفکر جلال کند بفریاد آید بیت مرا گوئے که سعدی چه پریشانی بالا حیال

روئے تو هر دم همی کند تترم * فائده بدانی اے برادر اَلدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ

بقدر امکان در کار باید بود و از دست و زبان خود و از قلم و کاغذ خود و از نقد و جنس

خود راحت بدے میرسان و این را کار سترگ میدان عیبها روز دنیا و آفتها

وبلاها روز دنیا چندانست که جلدها سیاه شود و نهایت نرسد یا اینهمه سر رشتش

همین یک چیز است که مزرعهٔ آخرت است بزرگے را پرسیدند راه بحق تا

چنداست گفت بعدد هر ذره از ذرات موجودات راهیست بخداوند جل وعلا اما

هیچ راه نزدیکتر و بهتر فائده ترا از راحت رسانیدن بدلها نیست تا بدین راه

یافتم و مریدان خود را برین وصیت کردیم از اینجاست که پیش بزرگان گفته اند

که ملک بی مشهور سر شته پیدا رسیا شده نماز نفل بسیار میگذارد گفته بیچاره

راه خود گم کرده است و کار دیگران پیش کرده گفتند یا شیخ این چه گوید باشد گفت
زیرا که راه سلوک اوانست که شهوتهاے گوناگون که سنگها از کجور اند و پیشگانرا
جامه نوع بنوع بپوشانند و دلهاے خراب را آماده کنند و حاجتمندان را حاجت
برآرد و نماز نفل و شب بیداری کار درویشانست هر کسے را در خورد کار باید کردن
یک دل شکسته را که دریابی و یا یکبار خراب را آبادان کنی بهتر از آن که همه
شب بیدار باشی که شکسته هیچ چیز قیمت ندارد و مگر دل هر چند شکسته تر باقیمت
تر لطف است که در حق موسیٰ پیغامبر صلوٰة الله علیه در مناجات خود گفت
الٰهی ترا کجا یابم جواب آمد أَنَا عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ لِأَجْلِي موسیٰ گفت خداوندا
هیچ دلے چون دل من شکسته نیست فرمان شد که پس من انجام ای برادر بهشت
که مخلوق است باو نیا نتوان یافت محال باشد که خالق بهشت را با دنیا توان یافت
ازینجاست ترک دنیا سر همه عبادتها است که تَرْكُ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ عِبَادَةٍ و چون
دنیا خلق را زین حجاب آمد بلعنت واخص کردند که اَلدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا
اما اینجا نیز اند که اسباب دنیا بقدر کفاف ملعون نیست و نیز ارادت برکفاف
بود چون در خیرات و حسنات صرف شود آن نیز ملعون نیست ازینجاست بیت
نیست دنیا اگر کارے کنی ٭ بد شود گر عزم دنیا رے کنی ٭ اما اگر دنیا کسے را
روے دهد آنرا بهواے نفس و تنعم و تلذذ صرف کنند با مقید گرداند آن
ملعون باشد اینجا گویند بیت گر دولت آگه ز معنی آمده است ٭ کار دنیت
تا به دنیا آمده است ٭ اے برادر منظور خداوند تعالیٰ دل بنده است نه
ظاهر بنده إِنَّ اللّٰهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَلَا إِلَى أَعْمَالِكُمْ وَلٰكِنْ

نیظر الی قلوبکم پس اگر ظاهر بنده به اشتغال دنیا مشغول بود باید که دل که منظور حق است
از محبت دنیا خالی دارد که حب الدنیا میل به دل است چون دل از دنیا خالی شد احوال
آخرت همه روی نماید گفت از دنیا است که صد و بیست و چهار هزار پیغامبران صلوات الله
علیهم آمدند همه گفتند حُبُّ الدُّنیا رَأسُ کُلِّ خَطِیئةٍ پس محبت او در دل بد است
اگر محبت او در دل نبود همه عالم در دست او بود در ملک او بود هیچ باک نبود نبینی
که سلیمان پیغامبر علیه السلام را ملک عالم همه بی شرکت بود چون محبت آن در
دل مبارک نبود گوئی نبود تا بان هم سر زاهدان بود و اگر دست کسی از دنیا خالی
بود اما در دل او محبت و طلب دنیا بود گوئی با همه دنیا بود گویند عالمی بود چهار صد
صندوق علم یاد داشت و کار او جز علم گفتن و طاعت دیگر نبود اما محبت دنیا در دلش
آلوده بود بر پیغامبران زمانه وحی آمد که او را بگوئی اگر چه در روز و شب در علم
و طاعت میباشی و چهار صد صندوق علم یاد داری چون دلت بمحبت دنیا آلوده
است هیچ شایسته از تو پذیرفته نیست خوش گفت هر که گفت بیت صد جهان
علم با غنی بهم * دوغ آرد بار با دنیا بهم * ای برادر واقعه مشکلست که امروز
درمیان ما افتاده است اگر طبیبی کافری را گوید که فلان چیز مخور ترا زیان کار است
در حال ترک می آریم و نمی خوریم یک لک و بیست چهار هزار پیغامبران صلوات الله
علیهم اجمعین آمدند همه گفتند حُبُّ الدُّنیا رَأسُ کُلِّ خَطِیئةٍ محبت دنیا سر همه خطا
است هیچکسی از ما دست از دنیا باز نمیدارد و ما شب و روز در طلب دنیا پس
همچنان بود که طبیب کافر او را آنچه گفت استوار داشتی و یک لک بیست و
چهار هزار پیغامبران را استوار نداشتی بگو اینجا ایمان کجا و مسلمانی کو از اینجا

گفت بیت ترک دنیا گیر تا دینت بود ✦ آن بده او دست تا اینت بود ✦ بدان اے
برادر در جهان یا عابد است یا عارف زیرا که عابد نظر بر خاتمت دارد و عارف نظر بر سابق
دارد چون عابد در نهایت مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ گوید و عارف مَا عَرَفْنَاكَ
حَقَّ مَعْرِفَتِكَ اثبات شکر درست آید اے برادر قوت تن عارف خدمت است
و قوت دل محبان قربت است و قوت روح مشتاقان مشاهدت است و قوت سر
عاشقان وصلت است تن چون قوت خدمت استیفا کند تا لب سدرة المنتهیٰ بر آید و دل
چون قربت استیفا کند خلوت خانه است عِنْدَ رَبِّي يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِي در آید و روح
چون بعزت مشاهدت عزیز گردد از عرش مجید قدمگاه سازد و سر چون بتشریف وصلت
مشرف شود بیخود شود و نیاز عاشقی گوید است . دل در دریا مشاهده غرق شو اے
سر بدوست مشغول شو اے تن چون چشم از خدمت در عین خدمتے بر دوستے قدم
بر فرق صورت خلوتان زن اے دل چون پروانه وار خود را بر شمع قربت سوختی
خیمه همت بر تارک درجات زن اے روح چون در دریائے مشاهده غرق شدی سلطانے
بجو لی اے سر چون بدوست مشغول شدی سُبْحَانِي بگوی اے تن آبرا
سلطانی آورده اند بپا سبانی راضی شو اے دل ترا برات اَنَا الْحَقُّ مَا أَعْظَمَ شَأْنِي
بر آورده اند بهر سوئے مرو اے روح پروانه جلال شمع است تو پروانه شو اے
سر در قعر بحر شهود صدقی است تو . رو باد هم نانه شو اے برادر کشف جمال در
نازش آرد و کشف جلال در گدازش آرد و نازش موجب سر گردد و آن گدازش از
سبب ... [illegible] ... ستی ... [illegible]
... [illegible] ... آ ... و موسیٰ ... [illegible] ... ستی ... [illegible]

لن ترانی ثمرۂ توفیق برحاشیہ بساط نور و رستی بخود بنیت الیک عارفان از کشف جلال او بر غم اند و محبان از کشف جمال او خورم اندان بر غمی موجب ہزار شادی است و آن خورمی سبب بندگی و آزادی است محبان بکشف جمال او شاد ند عارفان بکشف جلال او از بندگی خودی آزاد ند محبان در مشاہدہ جمال او خلعت اقبال یابند عارفان در مکاشفہ جلال او قوت دلال تا زیابند بران اقبال محبان محرم وصال شوند بدان دلا نازل عارفان فراخور جلال شوند بہ تجلی جمال قفل امکان بکشایند و ندا میکند هلموا سعے شکورا ست تجلی جلال استکبار بر مہر خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وندا میکند الحذر الحذر ایّها المامون الاماما داء برادر سلطان جمال عمارت کنندہ است و سلطان جلال غارت کنندہ و آن کشف جلال اَنَا بَنِی اسْتِیفُ در زمان کشف جمال اہل قوسے درادان کشف جلال دیدبلا من اَبْدَانِی لِلْکَ در زمان کشف جمال ویدمیلی نہ حنی بلانی دراوان کشف جلال مردان دست در دامن نا زنا کنند کلمینی یا حمیرا در زمان کشف جمال زنان پاسے در دامن مردانگی آرند الحمدللہ حاصل بنار عاشق برانست کہ اول او ہمہ لطف بود و آخر او ہمہ عظمت بود اول او بوصل مقرون کنند و آخر او ہجر محزون کنند باز را اول بسلطنت در دام آرند پس بقہر چشمہا بر دوزند پس شکار آموزند۔ اَلْعِشْقُ اَوَّلُهٗ خَتْلٌ وَاٰخِرُهٗ قَتْلٌ ہم سرا ینعفے است شہباز وجود ہمہ کلیم لطعمہ حق خوشگوار وَكَلَّمَهٗ رَبُّهٗ در دام آمد و از راہ انبساط ارنی انظر الیک بگفت خیاط قضا و قدر فع آن انبساط را بدوزن لن ترانی دیدہ ہا رمرادش بدوخت تا بدانی کہ اول عشق ختل بود آخرش قتل بود اسے کلیم چشمے را کہ بنور تجلی منور

شدہ بسیل لن ترانی مجروح شد نکتہ اما بنا عشق بر تحمل است اے عزیزانِ طلب روشن
راکہ صدرشہ وجود حبیب خواہد بود بکار و قطعیت ذوق نشدہ اما بنا دلہ و عشق بر تحمل
است اے حبیب وندانیک در صدر رسالت است لیکن عدد ہا شیر بگاہ ہا
نتوان شکست اما بناء عشق بر تحمل است اے محبان جانہار مکرمہ ابکرامت
قربت وزلفت ور انتظار نتوان داشت اے عارفان دلہا مومن را بایا نور
ایمان و ایقان بآتش قہر نتوان سوخت اما بنا رعشق بر تحملست فائدہ بدان ای
برادران اولیائے خدائے جہان چہار ہزار مستور اند مگر یکدیگر را نشناسند و مال
حال خود را ندانند و اندر کل احوال از خود و از خلق مستور باشند اخبار بر این ناطق
است و آن آنچہ اہل حل عقد اند و سرہنگان درگاہ حق اند سیصد اند کہ مر ایشان
را اخیار خوانند و چہل دیگر کہ مر ایشان را ابدال خوانند و چہار دیگر کہ مر ایشان را اوتاد خوانند
وسہ دیگر کہ مر ایشان را نقبا خوانند و یکے مر او را قطب خوانند و غوث خوانند و
انجملہ مر یکدیگر را بشناسند و اندر کارہا بیکدیگر محتاج باشند بریں باب اخبار مروی ست
خواجہ اویس قرنی را در عالم بصورت ستوریانان پوشیدہ تا جز مصطفےٰ
کس او را نشناخت روز قیامت او را حشر کنند بہفت ہزار ملک بصورت
او در ظہور آرند تا کس را بر وراہ نبود بہر کجا در آن اقطاع و جوانب مملکت دلی
بود بروز مدد در آن از سینہ پاک مصطفےٰ علیہ السلام بود از خواجہ اویس
قرنی خبر داد در میان صدیقان صحابہ روز قیامت خطاب بر اہل سعادت
آن باشد کہ شما بدار السلام روید و اویس قرنی را گویند کہ آفتاب قیامت
امروز خشمگین تا بد تو بیا و زبان شفاعت بر مجرمان امت محمد بر کشائی کہ

حکم بالنیت که بعد از موسی گوسفندان قبیله ربیعه و مضر امروز از
مجربان است محمد در مرکب تو بفرد وسی رسانیم و لیکن تا درین عالم بود خویشتن
را از خلق چنان نگاه داشت که هیچکس در آن قبیله که وی بود خوار تر از وی
نبود و هر کجا در قبیله سنگے زده آمده بودی در وے انداختی و همه بازی
و استحقاق بکرد ندی و مصطفے صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم در صدر نبوت
خویش خفت لوح دولت او چنین میخواند انی لاجد نفس الرحمٰن من جانب
الیمن چون هرم بن حیان رضی اللہ عنہ خواجه اویس را بدید گفت یا اویس
حدثنی عن رسول اللہ مرا خبرے از اخبار رسول اللہ روایت کن
تا از تو یاد گیرم گفت من طاقت آن ندارم که بر من گردانید و مرا محدث
و مفتی سازند مهم ترا زین شغلی دارم مرا معذور دار این چنین قصه از سینه
ما بر کرده است محدثی کجا مانده مهرے از لا الٰه الا اللہ دامن ما گرفته است
ما را بچیزے دیگر نمیگذارد در مجمع السالکین مسطور است که از اولیا خداوند
عزوجل سیصد و پنجاه و شش کس اند که همیشه در عالم سیر بوده
اند چون یکے ازین عالم میرود دیگرے بجائے او می نشیند تا این سیصد
و پنجاه و شش کس کم نشوند و این سیصد چهل و هفت و پنج و سه و یکے
که قطب عالمست که ببرکت وجود مبارک او عالم برقرار است و چون یکے
ازین عالم برود دیگرے بناشد که بجائے او بنشیند عالم بر افتد و این
قطب چون ازین عالم میرود یکے از میان آن سه بجائے او می نشیند
و از آن پنج در سه می آیند و یکے از آن هفت بجائے پنج و یکے را از

چہل بجائے ہفت میبرند ویکے را از ان سیصد بمقام چہل می آرند ویکے را از
جملہ خلائق بمقام آن سیصد می آرند تا این سیصد و پنجاہ و شش عدد و پنجاہ و شش
کس در تمامت عالم ہمیشہ بسعی باشند تا برکت قدم ایشان ہمہ جائے برسد و ایشان
زندگانی چنان کنند کہ ہیچکس ایشان را نشناسد بظاہر ہیچ دیگران باشند و بباطن با
حق کہ محبت و ولایت و معانی بدرون تعلق وارد نہ بیرون و کمال قدرت ایشان
چنان است کہ خاک و باد و آب و آتش و صحرا و کوہ مانع نمے آید اگر در مشرق اند
اہل مغرب را مے بینند و سخن ایشان مے شنوند و بر و بحر و کوہ و دشت در نظر
ایشان یکسان است بطرفۃ العینے از مشرق بمغرب روند و از مغرب بمشرق آیند
و بساعت بر عرش روند و باز آیند و مانند این بسیار است صفۃ ایشان بیت
صاحبدلان کہ عالم دل دارند ٭ در نکتۂ غیب محرم اسرار اند ٭ بر آئینہ صفاء شان
زنگے نیست ٭ زانروے ز نقش دون حق بیزار اند ٭ فائدہ بدان اے برادر
تا روندہ از چہار عالم ناسوت و ملکوت و جبروت و لاہوت نگذرد بمقصود نرسد
و تا از یکے ازین عالم نہ گذرد بدیگر عالم نرسد ناسوت عالم حیوانات را گویند بعبارت
دیگر ناسوت صفات نفس است و ذمیمہ است و فعل این منزل از حواس خمس
است چون خوردن و پوشیدن و دیدن و شنیدن و بوئیدن چون بریاضت
و مجاہدت ازین عالم بگذرد بعالم ملکوت رسد و آن منزل فرشتگانست و
فعل این منزل تسبیح و تہلیل در رکوع و سجود و قیام و قعود است و آن صفات
قوت عاقلہ است و جملہ حمیدہ است و چون ازین منزل بتبرک انتظار انبیا بگذرد
بعالم جبروت رسد و آن عالم صفات خاص روحست چون شوق و ذوق

وطلب وجد و سکر و صحو و ثمره آن قربت است بذات مقدس و چون آن ازین جها
خاص مجرد شد بعالم لاهوت رسد که اشتغال بصفات حجاب ذات آید
وَاَنَّ اِلٰی رَبِّکَ الْمُنْتَهٰی و آن لامکان است و از انجا نه گفت و گوے است
و نه جست و جوے است چون آن انتقرر شد اکنون بدان اے برادر مردمان سه قسم
اند یکے حریص خواهش کننده مولع دوم تائب جتهدی سیوم عارف منتهی حریص مولع
مرگ را یاد نکند و اگر کند براے آن باشد که بر دنیا خود تاسف نماید و بنکوهش آن
مشغول شود و ذکر موت اینچنین کس را از خداے دور گرداند اما تائب مرگ را
بسیار یاد کند تا بسبب آن از دل خوف و خشیت زاید و نیاز تو به و فا
کند و اما عارف منتهی دایم مرگ را یاد کند که وعده لقاء دوست است و محب هرگز
وعده گاه دیدار دوست را فراموش نکند حاصل آنست که ذکر مرگ دل را منغص
کند و لذت آنرا کمتر گرداند و هرچه از لذتهاے بر آدمی است منغص گرداند از
اسباب نجات بود و اشارت قول نبوی بر نیست که فرمود اَکْثِرُوْا ذِکْرَ هَادِمِ
اللَّذَّاتِ گفت ذکر مرگ لذتها را منغص کند تا امید شما ازان منقطع شود و روی
بحق تعالی آرید عائشه رضی الله عنها پرسید یا رسول الله کسے را با شهیدان نوا
حشر کنند گفت نَعَمْ مَنْ یَذْکُرُ الْمَوْتَ فِی الْیَوْمِ وَاللَّیْلَةِ عِشْرِیْنَ مَرَّةً گفت
آرے کسے که مرگ را شب و روز بیست بار یاد کند کعب احبار رضی الله عنه گفت که
مرگ را بشناخت مصیبتها و غمهاے دنیا بروے آن گشت آورده اند چون سبکے
پیش عیسی علیه السلام مرگ را یاد کردی خون از اندامش بچکیدی الیس اے برادر
بر نیا و در شما روزے کمتر ازان مباش که مرگ را بیست بار یاد کنی

و باستعداد آن بقدر امکان مشغول باشی و منتظر آن باشی که کے رسد و از امام ثوری رحمۃ اللہ نقل است که گفت پیرے را دیدیم در مسجد کوفہ میگفت که سی سال است

من درین مسجد منتظر مرگ ماندہ ام تا کے بیاید تا خیر چیزے بفرمایم و از چیزے باز ندا ریم و مرا بر کسے و کسے را بر من چیزے نیست **فائدہ** بدان اے

برادر سلام و دعا از شرفت سیری مطالعہ کند و مقرر برادر گروہ مکتوب آن برادر رسیدہ است و ذکر اشتیاق در مکتوب رفته هر آئینه اَلْمُحِبُّ لَا يَكُوْنُ اِلَّا مُشْتَاقًا

چون آن برادر را دعوے محبت است لَابُدَّ مِنَ الْبُرْهَانِ از ینجاست که میگویند دعوی در غایت آسانی است اقامت برہان بر دعوی در غایت

دشواری است اے برادر این مسئلہ ایست که کم می شنکد بهوش باش که

هیچ مدعی را بے برہان نمیگذارند آن شنیدہ که خلیل اللہ را چون نمرود لعین

بجام کشید و در منجنیق نهاد گفت حَسْبِیَ اللہُ برہان را مطالب گشت تا هنوز در هوائے

بود که جبرئیل در رسید گفت هَلْ لَكَ حَاجَةٌ برہان این آورد اَمَّا اِلَيْكَ

فَلَا و آن شنیدہ که روزے پیغامبر علیہ السلام حارثہ را بدید گفت كَيْفَ اَصْبَحْتَ

يَا حَارِثَةُ گفت اَصْبَحْتُ مُؤْمِنًا حَقًّا این از حارثہ دعوی بود بر حقیقت ایمان

خویش لاجرم پیغامبر علیہ السلام بے حجت و برہان او را نگذاشت گفت

اِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيْقَةً اِيْمَانِكَ تا این برہان آورد عَرَفَتْ نَفْسِيْ عَنِ الدُّنْيَا

وَاَسْهَرْتُ لَيْلِيْ وَاَظْمَاْتُ نَهَارِيْ وَاسْتَوٰى عِنْدِيْ ذَهَبُهَا وَفِضَّتُهَا وَحَجَرُهَا وَمَدَرُهَا وَكَاَنِّيْ اَنْظُرُ اِلٰى عَرْشِ رَبِّيْ

بَارِزًا وَكَاَنِّيْ اَنْظُرُ اِلٰى اَهْلِ الْجَنَّةِ يَتَزَاوَرُوْنَ وَاِلٰى اَهْلِ النَّارِ يَتَعَاوَوْنَ حجت و

برہان بر دعوی خویش این آورد اگر حارثہ این برہان نیاوردی آبروئیش

پیش حضرت رسالت صلی الله علیه و آله وسلم ریخته شدی و آنگه گویند وقتی
عزیزی در جماعتی از درویشان رسید گفت السلام علیکم گفتند
تو کیستی گفت بنده درویشانم آن جماعت یکی را گفتند برخیز و این را در بازار
ببر و بفروش او را در بازار ببرد و فروخت چون شنید آن عزیز را در خانه برد
کار و بارش و حیران ماند گفت سبحان الله چون تو بنده کسی بود ای بزرگوار
سر این کار مرا بگوی و ببر و در کار خود مشو گفت ای خواجه من دعوی کردم که
بنده درویشانم از من طلبیدند برهان این بود که دیدی این ای برادر بعد
ایشان راه حق با پی رفته اند دعوی دو بها بود اگر نه برهان طالب شوی
و این کار من و تو نیست که کار مردان از خوشتان محال است ای برادر بنده
چون گفت لا اله الا الله روی از همه گردانید و دعوی محبت خدای
کرد و لا بد من البینة چاره نیست از گواه و اگر نه مجرد دعوی بی بینه بدی
بود چون گفتیم لا اله الا الله دعوی کردیم که جز تو دیگری نیست برهان
بر درستی این دعوی آن بود که نترسیم مگر از او امید نداریم مگر بدو چون
از دیگری ترسیدیم و بدیگری امید داشتیم برهان بر دعوی نماند و دعوی
بی برهان دروغ بود و ایمان لسانی فردا هیچکار نیاید و همچنین اگر مخلوقی ما را
می بیند در نظر او نتوانم که معصیتی کنیم و خداوند ما را می بیند و در نظر او روزی
صد معصیت بیش میکنیم پس این از آنست که از مخلوق میترسیم و از خالق نمیترسیم
و هر که از مخلوق ترسد و از خالق نترسد مومن بود یا کافر از این جمله تقریر غرض آن بود که
مجرد دعوی هیچکس را بی حجت و برهان نگذارند بلکه از جمله کذابان شمارند

هر که از بلند همتی خویش دعوے طلب خداوند هفت آسمان و زمین کرده است
بے حجت و برهان کے گذارندش اے برادر چنانکه زر و نقره را بآتش امتحان کنند
تا خالص از مغشوش جدا گردد همچنین مومن را بلائے گوناگون امتحان کنند تا مخلص
از منافق و مدعی از محقق صادق از کاذب پدید گردد و جمله تکالیف که در دار دنیاست
همین امتحان است خواه بلا و رنج و خواه نعمت و راحت ۔ **فائده** بدان اے
برادر **بیت** در کوئے بتان رفت همه عمر دریغا ٭ چون برهمن پیر به بتخانه بماندیم ٭
اے شستی دنیا مسجدی است تا بزرگے گفته است اَلدُّنْیَا کَنِیْفُ آدَمَ دنیا
پائخانه آدم است پس کدام دل بود که پائخانه مراد دست وارد و ویران تنعم و تلذذ
گیرد و تجمل سازد و **نقلست** که دنیا اقطاع شیطان است چون کسے دست به
بنیا زند آن ملعون گوید میدانی که ایمان و دین خود را باحترام و دنیا را
اقطاع ما گردانیده اند هر که دست باقطاع ما زند اجرم ایمان و دین خود را
بباد دهد **فائده** بدان اے برادر اهل معرفت گفته اند بتان عوام سه اند حب
شهوة شکم و حب شهوة فرج و حب زن و فرزند و بتان خواص نیز سه اند
حب مال و حب جاه و حب آراستن ظاهر و بت عظیم نفس کافر است که اصل
همه بتان اوست اَلنَّفْسُ هِیَ الصَّنَمُ الْاَکْبَرُ ازینجاست که شرع فرموده
است جهاد کردن با نفس کافر جهاد اکبر است آنجا که گفت که رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ
الْاَصْغَرِ اِلَی الْجِهَادِ الْاَکْبَرِ کافر بشمشیر دور توان کرد نفس کافر
دشمنے است در دل دور کردن او کسے را روئے نیست و از شر وے
کسے را رہے نیست چنانکه آن صاحب نظر گفته است **بیت** برهمن را بت

اندر خانه باشد من تیز رویم * که سر پوشیده اندر دل بت کیش می باشد *
چون تا آن عوام خواص معلوم شد باید دانستن که مارا بت پرستی پوشیده
است و کافرا بت پرستی ظاهر و فرق همین بیش نیست نیست در خود بحکم
حال تبخانه و زنار بود نه جبه و دستار الضاعف جوانمردان اینست چنانکه یکی
ازایشان گفته است بیت پوشیده سبسے خدمت بت کردم و زین
پیش زنار هوس میکندم از تو چه پوشم * اسے برادر هر چه بنده را از حق حجاب
گردد از حضرت بنده را بخود مشغول کند در نظر طالبان حق آن بت است
هر چه خواهی گو باش اگر صورت سنگ در میان نبود آنچه معنی بت است
موجود است ازین جهت او را بت میگویند چنانکه گفت بیت بت پرستم
بت پرستم راست گفتم آنچه هستم * اسے برادر نفس که سر همه بتانست چه
خواهی شنید که همه خواست نفس کافر آنست که خدا وند را ضد بود
خود خداوند بود و مطلوب خود نه بینی که حق تعالی از خلق طلب کرده است که همه
ثنا بر وسے گویند و همه ستایش او را کنند نفس کافر از خلق طلب میکند تا
همه ستائش او را کنند و همه ثنا او را گویند و حق تعالی طلب کرده است از خلق
که همه فرمان او کنند و از بیفرمانی او دور باشند نفس کافر طلب میکند از خلق
که فرمان او کنند و از بے فرمانی او دور باشند و حق تعالی طلب کرده است
از خلق که همه صفت کنند او را بعطا و کرم نفس کافر طلب میکند از خلق تا
همه او را صفت کنند بسخا و کرم و حق تعالے طلب کرده است از خلق
که همه را رغبت بدو بود و همه را خوف از و بود نفس کافر طلب میکند از خلق

که همه را رغبت بدو بود و همه را خوف از وی بود نفس کافر طلب میکند این جمله
صفات خداوند است جل و علا که نفس کافر خود را دعوی می کند و از همه
خلق آن می طلبد و تا این دعوی در آدمی کار نکند دعوی خدائی آرزو
بنزدیکی که فرعون همین را خود کسی دید این صفات همه در خود خیال
بست - اَنَا رَبُّکُمُ الْاَعْلیٰ ادعوی کرد این گمان مبر که این صفات
در وی بود و در من و تو نیست در همه نفسها همین صفات است و همه
نفسها همین دعوی است اما او آشکارا گفت اَنَا رَبُّکُمُ الْاَعْلیٰ از بهر آنکه
او را خوف کشتن نبود که برتر از وی در وقت وی کسی نبود لیکن نفسهای
ما میترسد که اگر آشکارا بگوید چنانکه او گفت در حال بکشند پس فرعونی
او آشکارا بود و نفسهای ما را پوشیده است فرق اینست از این جا
آن حضرت عطا گفته است بیت تو گر خود را همی دانی مسلمان گوید ای
برادر ✿ مرا از خود یکی شد کز دست تو زنار بر بندم ✿ است پر او در پا کر
نفس کافر خود خدای عز و جل کسی بر نیاید اگر یک طرفة العین دعوی مسلمانی
نفس کافر را دست دهد صد زنار بر میان بندد و صد بت در پیش نهد اینست
که گفت بیت از درون کافر که مارا در نهاد است ✿ مسلمان در جهان کمتر نهاد است
باید که او را هیچ وجه اهل خیر ندانی و از وی ایمن نباشی و چون دعوی
مسلمانی کند و از خود همه راستی و پاکی نماید او را استوار نداری تا او را
امتحان نکنی چنانکه پیغامبر علیه السلام با عصمت و تاج نبوت کرده ✿ [illegible]
[illegible] از اهل اشارت میگوید که چون نفس سلیمان پیغامبر علیه السلام

دعوی طهارت کرد و از خود همه پاکی و بیرونی گمان پذیرد و استوار نشده
تا او را امتحان نکرد خواستن ملک و دنیا و پادشاهی سبب شرکت بود
امتحان نفس بود تا گفت رَبِّ هَبْ لِی مُلْکًا لَا یَنْبَغِی لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِه
که غایت و نهایت مراد نفس در دنیا ملک و پادشاهی است لیکن چون
ایشان سرچشمه اهل معرفت اند و شر نفس کافر مکر و بلا را چنانکه هست نشناخته
اند استوار نداشتند تا او را امتحان نکرد که چون حق تعالی شرکت بداد
و با وجود همان ملکت یک ذلت پنهان بود که پیش از ملک و پادشاهی بود همان
زنبیل بافتی و بیدو قرص جوین افروختی یکی بدرویشان دادی و یکی
با مسکینی افطار کردی چون خوف پیغامبران از دست شر نفس چنین بود حال
دیگران بگو چگونه بود از اینجاست که روندگان راه طریقت و طالبان راه
حقیقت از دست نفس کافر خونها خورده اند و آنکه و شر او دست از خود
و از کار خود شسته اند خود را بهلاک سپرده اند آنکه شنیده بعضی
سالکان زنار بسته اند و در بت خانه در آمده اند از نفس کافر بوده است
چنانکه گفت بیت ای برهمن بار ده در کوی اسلام را ٭ یا چو من
گمراه در پیش بت هم بار نیست ٭ فایده بدان ای برادر یکی از
مشایخ در واقعات خود خواجه معروف را دیدند زیر عرش از کمال سکر
نعره زد خطاب حضرت عزت بملائکه رسید مَنْ هٰذَا این کیست و
از باد وسے از هیبت واو میدانند بعلم قدیم ملائکه گفتند بار خدایا این
بنده تست معروف است خطاب حضرت عزت بملائکه رسید

دنیا ملایک کی معرفت است حضرت ماست هشیاری او بدیدن با بود است برادر
ارباب صدق از تهدید لیسئل الصادقین عن صدقهم ترسان واصحاب طاعت
از تیر الناس المخلصون علی خطر عظیم لرزان وعباد وزهاد وعارف وعالم از هیبت
تیغ بی نیازی ان الله لغنی عن العالمین سرگردان اگر گرد معرفت گردد گویند ما
قدروا الله حق قدره واگر عبادت مشغول شوند گویند وما امروا الا لیعبدوا الله
مخلصین واگر از هر دو کرانه گیرد گویند وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون
واگر غافل نشیند گویند ان ربک لشدید العقاب واگر شفیع طلبد گویند
لا یتکلمون الا من اذن له الرحمن وقال صوابا واگر خود را بغیر نظر کند
گویند لئن اشرکت لیحبطن عملک واگر خواهد که درون خود سوی کند گویند
ان علیکم لحافظین واگر خواهد که درون خود باز آرد سازد گویند یعلم السر واخفی
واگر گوشه جای کند گویند این المفر واگر گریز طلبد گویند والیه المصیر واگر
فارغ نشیند گوید والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا واگر جهد کند گوید
یختص برحمته من یشاء واگر ایمن گردد گویند افامنوا مکر الله واگر فریاد کند گویند لا یسئل عما یفعل حضرت رسالت
صلی الله علیه وآله وسلم شبی بخفت چون برخاست هفده تار موی سپید
گشته بود یاران دیدند این چه حال است گفت سوره هود دوش بما عرضه کردند
این از آن خطاب است که گفتند فاستقم کما امرت اگر کلیمی در پیش گوید
یا ایها المدثر قم فانذر واگر از گلیم بیرون آیم گوید فاهجرهم هجرا جمیلا
در اینجا بکر گفتند یا محمد تو را گفت مطلبی وما از تو سرگردانی میخواهیم یا محمد میخواهی
که با حساب بسر بری وبگوشه بنشینی ما میخواهیم که قهر نفس را با تو در تا بر

صدر ترا رگونه صلیب بود واگر سفادت بینیم گوییم لا تفرح ان الله لا یحب الفرحین
واگر تنگ بینیم گوییم ولقد نعلم انک یضیق صدرک بما یقولون
واگر عبادت بسیار کنی گوییم طه ما انزلنا علیک القرآن لتشقی واگر
طاعت کم کنی گوییم واعبد ربک واگر بخسپی گوییم قم اللیل واگر درون پرده رخت خیزی
بینی گوییم لبئس هذا اعتینه ایاک واگر آسان فراگیری گوییم وانذر عشیرتک
الاقربین واگر سخت فراگیری گوییم واخفض جناحک واگر نرم کنی گوییم واغلظ
علیهم واگر درشتی کنی گوییم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک
واگر مدارا کنی گوییم وقل لهم فی انفسهم قولا بلیغا واگر مبالغت کنی گوییم وقل
لهم قولا میسورا از بهر سرگردانی مشتی خاک را که بیت و دین ما هم و معصیت
صد او بجهان خود نسبکند پس چون خرمن طاعت که بوقت نزع وقدمنا
الی ما عملوا ببادِ ... نیازی بر دهد پس سینه آبادان که در حالت سکرات موت
وبدا لهم من الله ما لم یکونوا یحتسبون خراب کند پس روی که در صد از قبله
بگردانند پس انشا در شب تحسین بیگانه خوانند یکی را گویند نم نومة العروس
و دیگری را گویند نم نومة المنخوس روا میباید که هیچ طاعت بانگر دیو کلی
می آید که از هیچ معصیت نیندیشید خلیل الله را از بتخانه آزر بین ویخرج الحی من
المیت بجوان کنعان از سرای نوح بنگر ویخرج المیت من الحی میدان اثبات
آدم بین خطای ذات محو نکرد نفی ابلیس را بین که اثبات طاعت سود نداشت
چنانکه لهم البشری خوانند گناهم از عدا راه است لا بشری یومئذ
للمجرمین راندگان را در راه است چنانکه سیماهم فی وجوههم من اثر السجود

بیان است تعرف المجرمون بسیماهم نشان است فایده بدان ای برادر
آنکس که در ماتم مصیبت خود گرفتار بود و حالتش چنین خراب و زار بود آن بیچاره چه
دیگری را یاد خواهد کرد و چه با کس خواهد گفت چه خواهد نشست همچنان است که
آن برادر دل ماندگی کرده است ای برادر عمر گذشته و مرگ رسیده و سفر
آخرت پیش آمده خوف و حیرت آن فرو گرفته که چون ملک الموت در رسیده گوید الهی جان این بنده بر شقاوت
قبض کنم یا بر سعادت نمیدانم جواب آن ملک چه خواهد شنید هر کرا حیرت این بود و خود که بود از اینجا گفته اند بیت راند
ستانم چیست + خوانده خانده ام + ای مدرکار بغایت دشوار است نه چنانکه هر کسی می پندارد و یا
به گفتی و شنیدی روزگار میگذارد آنکه او در بتخانه زاده شده است و در
بتخانه پرورده شده است و پیش بت و سجده عمر تمام کرده است او چه گوید
و حالتش چه بود و رحمت بر آن بیچاره باد که گفت ابیات سوده گشت
از سجده راه بتان پیشانیم + چند خود را تهمت دین مسلمانی نهم + ای برهمن
بارها رد کرده اسلام را + یا چو من گمراه را در پیش بت هم راه نیست + ای برادر
بهشت و دوزخ دریا ر دنیا دارند جمله اقوال و افعال ناپسندیده و اخلاق حمیده
در بار بهشت و دوزخ اند از جهت آنکه هر راحت و آسایش که بر آدمی میرسد از افعال و اقوال پسندیده
و اخلاق حمیده میرسد و هر رنج و مشقت که بر آدمی میرسد از افعال و اقوال ناپسندیده و
اخلاق مذمومه میرسد پس هر که امروز از اقوال و افعال پسندیده و با خلاق حمیده آراسته
شت از دوزخ برواند و به بهشت رسید ای برادر امروز کار مریدان اول بیست که اقوال بد را با قول نیک بدل گرداند
جفتی مجموعه نهاد خویش را ای برادر بر ... و ضو است مر نماز را چنانکه بی
وضو نماز نباشد همچنین این گردش است تا شایسته و مستعد گردد

را و در راه طریقه و شهر که بے این گردش و در طریقت روش خواهد چنان
باشد که کسے خواهد بے وضو نماز بگذارد پس همه تعلل امر و در این کار از اینجا است
که بے شرط انکار نمیخواهند هر کار را شرط است تا آن شرط نبود انکار هرگز نبود
همچنین انکار بے گردش نبود هرگز از اینجا است که پیر راه رفته و فراز و نشیب
انکار دیده و از قفس خود بیرون آمده و از نصیب خود آزاد گشته و آشنای
انکار شده بباید تا این گردش در سایهٔ دولت و خدمت کفش او مرید را
حاصل آید پس هر کرا این درد پدید آید و این درد و غم و این اندوه سینه
او فرو گیرد خواهد که از مذمومات و از نقصان برون آید و خود را بکمال مردان
رساند صورةً و معنیً آدمی گردد او را بحکم حال فریضه بود خدمت کفش کسی
کردن کسے که بکمال رسیده است تا او نیز راه بکمال نماید و تربیت بشرط کند
و از آفات و خطرات این راه بسلامت او را بگذارند اینست که گفت بیت
خاک او باش و بادشاهی کن ❊ آن او باش هر چه خواهی کن ❊ هر چه او
کرد کرده حق دان ❊ هر چه او گفت راز مطلق دان + اما اینجا اینقدر لابد باید
دانستن که کامل کرا گویند کامل کسے باشد اے برادر کامل کسے را گویند
که او را چهار چیز بود شریعت تمام و طریقت تمام و حقیقت تمام و معرفت
تمام هر کرا این چهار چیز لیاقه مقتدا است پیر بود و شیخ بود و کامل بود اینچنین
کسے پیری را شاید و هر چه جز اینست همه ضلالت است چنانکه امروز شده
است اکنون بدان اے برادر شریعت راهیست و طریقت راه است
و حقیقت راه است و راه شریعت نفی است حقیقه ظاهر [illegible] آید [illegible]

ومہذب گردد وراہ طریقت رنتنی است تصفیہ باطن بدو حاصل آید و دل صفا گردد وقبول غیب راہیا شود از خود تبرا کند و بحق تولی کند در ہیچ حال بخود اشارت نکند واز خود عبارت نکند و اینکار جز بدوام ذکر بدست نیاید و راہ حقیقت رنتنی است قطع اضافات را تا وحدانی الذات شود اے برادر از ماتم و مصیبت غم خالی مباش و بدین مسلمانی که داری تکیہ مکن که در رکردن که بما فر و مشرک را از اسلام من و تو ننگ آید و جہود و نصاری را از دین من و تو صد گونہ عار است از ینجا فریاد کرد و گفت

بیت نمیدانم کرا ماتم بدین صورت گرفتارم * نہ مس ہندو نہ من مسلم نہ من مرتد نہ کافرم

اے برادر ما ہمہ خود پرستانیم و از خود پرست خدا پرستی نیاید از سبب راہ تیجا باید گرفت در جہان باید گذشت که پیر گفت بیت درکوے بتان رفت ہمہ عمر دریغا * چون برہمن پیر بہ بتخانہ بماند یم * اے برادر کار رو در نیست ملک و ملکوت با تست وخدا وند ملک و ملکوت با تست تو ان جیشم حال کن تا جمال بی کیف ببینی و آن گوش حاصل کن تا کلام بیحرف و صوت بشنوی رحمت بر باد که گفت بیت جہان پر ز آفتاب و دیدہ کورہ جہان پر از حدیث و گوش ہا کر * فائدہ بدان اے برادر در روح الارواح آوردہ است که پنج نماز یادگار است که مہتر عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم آوردہ است از عالم طہارت قاب قوسین اے برادر قدر تو کو تاہ است بمعراج نرسی و آن حشمت نداری که براق بدر خانہ تو آید چہ کنی کسوت از اشراق طہارت در پوشی و باسرار مسجد حرامی بمیان مومنان ملک صفت رومی اول بصفت بندگان ورائی ایستادہ بر قدم نیاز و آخرت بصورت دو ستان بیرون آئی نشست بر بساط راز در حضرت ادفونی * الیطمئنا خود در نماز جملہ ارکان شرایع جمع کردہ

در نماز معنی روزه هست و زیادت که روزه امساک است با نیت و در نماز امساک
هست با نیت و زیادت که آنچه روایات که بیهقی و بردی و علمای دیگر کنی و در نماز
روا نیست و در نماز معنی حج است که در حج احرام هست و اهلال و در نماز تحریمه و
تحلیل است و در نماز معنی زکوٰة هست از دویست درم پنج درم بدرویش دهند
تا بیاساید اینجا باخر نماز اَللّٰهُمَّ اغْفِرْلِیْ وَلِوَالِدَیَّ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ بگویند همه بیاسایند و در نماز معنی
جهاد هست که چون وضو ساخت بمثال زره پوشیدن است و امام بر مثال
مبارز است و قوم بر مثال لشکر در پیش صف در محراب که موضع حرب است
ایستاده و قوم از پس صف کشیده و در نصرت و قدم راسخ گردانیده و انجا چون
از جهاد مظفر و منصور باز گردد مال قسمت کنند و اینجا چون امام سلام دهد فضل ذوالجلال
قسمت کنند پس چنانستی که هر که نماز کرد حج رفت اگرچه استطاعت ندارد و جهاد کرد
اگرچه قوة ندارد و زکوٰة داد اگرچه مال ندارد و روزه داشت اگرچه قدرت ندارد
مرد چون ایمان آرد دل بدل کرد و چون نماز گزارد تن بدل کرد و چون زکوٰة داد
مال بدل کرد زینهار سبب باک دار پایه در حضرت نماز نهی که صد و بیست و
چهار هزار گوهر نبوت و عصمت آرزوی این خلعت سر در نقاب خاک کشیده اند
چندین هزار عباد و زهاد در گور آرزوی یک دوگانه مانده اند گفته اند چون مرید
نماز و نیاز جمع شود و از نماز تفرقه تیره ایمان جمع گردد و تنش در مقابله کعبه بود و
دلش برابر عرش سرش در مشاهده رب العزت چون نور ایمان مرید در
قلبات شوق بر گرد عرش در جولان آمد هر آئینه مدارش بخدمت ذوالعرش
بسیج گردد که معتکفان صوامع قدس را با طهارت ملکی بران رسیدن میسر نشود

چون پیغامبر علیه السلام بکر عبودیت بر میان جان بستی و تحریمه نماز پیوستی پیش اهل
دل ولیش بمقام سر و روحش بمنزل سر رسیدی و سرش بجلال ذو الجلال مکاشف شدی و از روح
حقیقت تنش در مقام دنی و دلش در مقام فتدلی بودی و روحش در مقام قاب قوسین بودی و سرش
در مقام او ادنی بودی آنچه در مقام بر سرش کشف شده بودی در نماز بسرش بران رسیدی و کلام
بی واسطه شنیدی و بر مکنونات غیب مطلع شدی آن است که هرگاه که آتش شوق در دلش شعله بر آوردی و شیر
طالب وصال شدی فریاد کردی یا بلال ارحنا بالصلوة ای بلال باطن سوخته ما را راحت رسان زیرا که
قبله عاشقان در نماز جمال و کمال دوست است نه صخره و نه کعبه و نه عرش و مشتاقان آتش بر آتش نماز بر کوع
و سجود بسی گذارند و جمله عشاق را یکی بندارند که قوم ضلال گشته و کسی را حق نشناسند بیت
در عشق نماز بی رکوع است و سجود یکسان آید مومن و ترسا و جهود چون مطلع جمال معشوق نبود عشق آمد
و بجوکیرد همه چه بود که آید و ابرار ایشان را که در نماز آید تا راه مناجات بر روی کشاده کند تحت لیس را
از حضرت عزت بنوا اعلام دهد و هیبت بی نیازی را بر سرش گمارد تا تنش در نماز آید و دلش در گداز
آید و جانش در راز آید و حالش از اوهام بشری بعید گردد و قدمش بر بساط قرب قریب گردد و در جمال او را
پروا ازالتفات غیر نماند یعنی خواجه عالم فرموده است لو یعلم المصلی من یناجی ما التفت
عجب نماز گذارند در حال گزاردن نماز فانی الصفة باشد فانی الصفت را التفات بغیر ممکن نبود
چنانکه امیر المومنین علی رضی الله عنه در نماز بود پیکان از جراحت ران کشیدند او را خبر نبود زیرا که در
استغراق مشاهده محبوب از اوصاف خود فانی صفت شد فانی الصفت را الم جراحت نیاید اگر دوزخ با همه
عقوبت بر فرق وی ریزند و بر فرق وی اگر نعیم بهشت را نثار سازند در وی هیچ لذت نیابد در
کرم باز است و تپیده کشیده لب تاب و خود را در باب است براد کرم فیاض نه خواجه را
گذارد نه غلام را و نه توانگر را و نه درویش را چون آفتاب برج خویش طالع گردد اگر اهل عالم کم

طلب وصال ایشان نبندند تا ورهٔ انوار او بدست آرند نتوانند ولیکن او خود بحکم کرم چنانکه کوزنک سلطان و
سراے خواجگان نباید در کلبه گدایان اندوه درویشان نیز نباید خاک و آب امین این
دولت این که یُحِبُّهُمْ وَیُحِبُّوْنَهٗ و دیگر مقعدهم و دنبهم ملک عنه این تشریف و
خلعت که تراست نیست فرشتگان مقرب و معصوم هستند و پاکان و مقدسان
و نجبان و روحانیان هستند ولیکن خود کار آب و گل دیگر است فایده بدان اسے
برادر ارباب تصدیق گفته اند چنانکه قوت جسمانی متعلق است باکل و شرب قوت
روحانی متعلق است بجوع و عطش اَلْجُوْعُ طَعَامُ اللّٰهِ فِیْ اَرْضِهٖ گفته است چندین
صفات معبود جل ذکره است یکے اینست وَهُوَ یُطْعِمُ وَلَا یُطْعَمُ هر که بدین صفت
موصوف گردد - باتفاق ارباب عقول عبادت قربت قریب گردد و از منازل و مراحل
انسانیت بعید گردد روزه دار بحکم تَخَلَّقُوْا بِاَخْلَاقِ اللّٰهِ ناخوردن و خورانیدن
بصفات محبوب قدم زند و از صفات بشریت تبرا کند و بتشریف مشرف گردد و بدولت
مخصوص مے گردد و کما لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ عِنْدَ الْاِفْطَارِ وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ
الرَّحْمٰنِ روزه دار را دو فرحت یکے وقت روزه کشادن دوم در وقت جمال
باکمال خداوند دیدن فرحت که در وقت روزه کشادن است چیست این غالب
که ترکیب بدن از طبایع مختلفه است طالب را مرکب است در راه دوست نیز
بفرمان صوموا الوقت اورا از اکل و شرب باز داشت در قطع مسافت وَاِنَّ
اِلٰی رَبِّکَ الْمُنْتَهٰی تاخت چون یک منزل برید و کار بشام رسید مرکب از رفتن
بازماند چون با فطار او را علفے و آبے رسید راکب را بسبب قوت او شادی
و طربے پدید آید که در مقابله آن همه شادیها غم و تعب گردد و فرحت دوم در

عبارت بکسے درنیاید زیراکه ذوقے است مَنْ لَمْ یَذُقْ لَمْ یَعْرِفْ وکشف المحجوب
که روزه تن را بلا بود و دل را صفا بود و جان را ولا بود و سر را لقا بود چون دل صفا
یافت و جان ولا یافت و سر لقا یافت چه زیان اگر تن بلا یابد و هم ازین معنی اشارت
حضرت رسالت صلی الله علیه وآله وسلم حاکیاً عَنِ اللّٰهِ تَعَالٰی کُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ
یُضَاعَفُ مِنْ عَشْرٍ اِلٰی سَبْعِیْنَ اِلَّا الصَّوْمُ فَاِنَّهٗ لِیْ وَاَنَا اَجْزِیْ بِهٖ هر عملے که فرزند
آدم کند ورا جز مضاعف بود تا از یکے هفتاد بود مگر روزه که مرجوع است و جزای
وی گفته اند اِلَّا الصَّوْمُ فَاِنَّهٗ اگر او را گفتند سگ بنده ... دولت را جای
نبودی فکیف پادشاه عالم جل ذکره روزه دار را گوید تو مرائی و پیغمبر ... وَاَنَا اَجْزِیْ
بِهٖ یعنی جزای او لقای من است چنانکه مقتولان محبت را گفت مَنْ قَتَلَهٗ
مَحَبَّتِیْ فَدِیَتُهٗ دِیَتِیْ اے برادر چون صفای دل از کدورات ... و لقای
سر از ظلمات ... که سبب وصول کشف است بصوم میشود پس صوم را دولتے
بزرگ دان میان این طایفه معروف است چون خواهند که کلام خداوند بشنوند
چهل روز گرسنه باشند چون سی روز بگذرد مسواک کنند و از بعد از ان ده روز دیگر
گرسنه باشند لا محاله خداوند عزوجل بر ایشان سخن گوید این باب ... است
که ... اولیا ... چون ... باز
و ... دین ... تا نعمت باند و کم گردد
و ... خوردن ... حال خوردن ... میگذارند
چون ... گذشت ... گذشته
پس ناخوردن در ... بهتر از خوردن ... غیب و حجاب ... الا ...

باید که تا تواند چنان باشد که آن محق گفته است اَلدُّنْیَا یَوْمٌ وَلَنَا فِیْهِ صَوْمٌ
دیگر گفته است صُمْ عَنِ الدُّنْیَا وَاجْعَلْ فِطْرَكَ الْمَوْتَ فائده بدان ای
برادر چون خواهی که رموز و اشارت این طائفه را دریابی و حال این طائفه معاینه
کنی تامل شانی این ابیات بشنو ابیات نمیدانم کرا یانم بدین سیرت
گرفتارم * نه من هندو نه من مسلم نه من مرتد نه بدکارم * خلق گویند بروز نار بندی
بت پرست * ور نه خسرو گسست این برگ که آن زنار نیست * سود و گشت از
سجده را و بتان بینا نیم * چند خود را تهمت دین مسلمانی نهیم * گر کعبه از دو بوی
ندارد کنش است * با بوی وصال او کنش کعبهٔ ماست * بی وصال تو جان
چه کار آید * بی جمالت جهان چه کار آید * اگر حاصل شود ان گل تنج دلب و
موی میگونش * چه بیحاصل کسی باشد دگر باغ جنان خواهد * مجنون عشق را دگر
امروز حالت است * که اسلام دین لیلی و دیگر ضلالت است * سی از کعب دوست
هر سگ نمیو شند * سری باشد و سر حق بپوشند * دین ما روی جمال آن
بت هم خانه است * کفر ما را ابروی زلف سیه ترکانه است * از جمال خدو
خالش عقل ما دیوانه است * از شراب عشق این هر دو هی پیمانه است * روح ما چون
آن تست و قلب ما بتخانه است هر کرا ملت نه اینست او ز ما بیگانه است * از جام
صبوحی که دران جام دهر پاست * گل و برگ او صبوحی که دران زیر خار پاست *
قومی متحیر اند در راه یقین * قومی است دگر باند اندر غم دین * میترسم
از آن بانگ بر آید روزی * کای بیخبران راه نه آنست و نه این * موسکین
خوش نانشت کم در کعبه رسد * دست و پای کبوتر ز دو ناگاه رسد * برهمن

رابت اندر خانه باشد من تبر زویم * که صد بت پوشیده اندر دل بت بدکیش عیبا شد

پوشیده سبسے خدمت بت کردم وزین پس * زنار هوس میکندم از توجه پوشیم

در کوے بتان رفت همه عمر دریغا * چون برهمن پیر به بتخانه بمانیم * توگر خود را همیدانی

مسلمان گویه ان بارسے * مرا نزدیک شد کز دست تو زنارے بندم * صوفی و سبز

پوش و شیخ جهله دار و انجمله شدی ولے مسلمان نشدی * زینگونه که حال نا پسندیده

ماست * حسن رخ توجه لایق دیده ماست * شب رفت و حدیث با پایان نرسید *

شب را چه گنه حدیث ما بود دراز * صف عاشقانست اینجا مده اے فقیه پندم *

که به شهر بت پرستان نتوان نماز کردن * زور و دین همه پیران ره را * محاسنها بخون

دل خضاب است * همه مردان دین را زین مصیبت * جگرها تشنه و دلها کباب

است * گر فضل کنی یقین همه مستیم همه * ور عدل کنی وائے برسوائی ما * مست

حبشیی که همین کرده اند * کارشناسان نه چنین کرده اند * چون نه بیم من جمالت صد

جهان خود دیده گیر * چون حدیث تو نباشد سر بسر بشنیده گیر * فائده بدان اے

برادر فرمان شرع اینست اُطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصِّيْنِ و خلق را معامله مزخرفات که گوئی اُطْلُبُوا الدُّنْيَا

وَلَوْ بِالصِّيْنِ اگر فردا گویند که تو شنیده بودی که طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيْضَةٌ چرا طلب نکردی جواب بدانم که اینجا چه آید مگر آنکه

گویند غم زن و فرزند یا غم خوردن و پوشیدن ما را نگذاشت اگر این عذر قبول

افتد خلاص همه است در جواب اے برادر چون عمل بلا علم هرگز ممکن نیست و هیچ سود

ندارد و عمل بمقصود جز بعمل نه ضرورت طلب علم فریضه بود اما نه آن علم که ترا

بر در سلاطین و ملوک برد یا ترا قاضی و مفتی کند علم آخرة میخواهم حق میگویم تا در

غلط نیفتی و خود را از علما دنیا نگاه داری چنانکه از شیطان در و بیشتر شیطانرا

و دولت نعمت بسیار لطیف است معلوم نیست که از نفس است گفت علما به باید آمدند

در کار دست اندر بین به الکه هیچ آدمی کند و در نعمت مکے اگر ترا بخدائے

رساند چنانکه همه طاعت است و دیگر آنست که ترا از خدائے عز و جل دور کند چنانکه

همه معصیت است علم این هر دو نوع بر همه آدمیان فرض عین است و اهم مهمات

است بان علم هر چند قلیل العمل بود عند الله کثیر است و بے این علم اگر کسے

طاعت کند هر چند کثیر العمل بود عند الله قلیل است بلکه هباءً منثورا است نشنیدۀ

که گفت بیت علم تر آمد و عمل مانند تو ... دولت به دو شد آماده کار بے علم یار

و بے تخم بے مغز اهم ثمر ٭ آخر هو الله که فمن کان یرجوا لقاء ربه فلـ

یعمل عملا صالحا ولا یشرک بعبادة ربه احدا عمل صالح با عدم شرک شرط

آمده میان که وجود مشروط بے شرط محال است پس وصول الی المقصود بے

عمل نیز محال بود از نجاست که همه سالکان خاک بر سر میکنند و ماتم و مصیبت خویش

میدارند مرا و ترا این گرفته که چه خوریم و چه پوشیم اسفا ان الله خلق الجراب

رجالا للقصعة والثرید رجالا راه مردان دیگر است و راه مخنثان

دیگر اکنون بدان این علم که آخرت است بدست نیاید مگر بدوام خدمت مشایخ

طریقت و علماء آخرت رضوان الله علیهم این ... در عصر ما در بیان کبریت

احمر گشته چه کنی چارے درین باش که مکتوبات فرستاده شده است هر روز

یکان دوگان مکتوب بتعمل و تدبر تمام مطالعه کنند و اگر در تنهائی بود بهتر و

این بیت بگوید بیت گر تنگ شکر خرید می نتوانم ٭ باری مگس از تنگ شکر

میرانم ٭ اے برادر اصل درین راه همین دو کار است اندک بخسپ و بهوش باشی

اگر توانی یکی پاک کردن اعضاء ظاهر از لوث معصیت دوم پاک کردن دل از لوث صفات
مذمومات چون این طهارت ظاهر و باطن ترا حاصل شد اسرار ملک و ملکوت بر تو کشف
گشت شعر نُرِیْ اِبْرٰهِیْمَ مَلَکُوْتَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ حدیثی و خلعت اِنَّ اللّٰهَ
طَیِّبٌ لَا یَقْبَلُ اِلَّا الطَّیِّبَ پوشیدی پیش بار دربار است و کار درکار است نوش باد
هر کرا هست راست گفت آنکه گفت بیت جهان پر از آفتاب و دیدها کور ٭ جهان پر از حدیث
و گوشها کر ٭ چه تو درکار باشی روزی از بخت نیک آنجا رسی که دیگران رسیده اند
و نیز همان بینی که دیگران دیده اند و تو نیز همان گوئی که ایشان گفته اند خوش گفت هر که
گفت بیت معشوق عیان بود نمیدانستم ٭ با من بمیان بود نمیدانستم ٭ زهی همت یکی
روزی بقفا دبار کمند طلب بر کنگرهٔ عرش می افگند و دیگری بدونان خویش در حق و همان همت
آید بیت سگ چو مردار یافت جان شمرد ٭ خر چو جو یافت زعفران شمرد ٭ ای برادر
امروز هر کسی بخیالی فاسد قناعت کرده و بگمانی بروغ سیر شده اگر دین بدین آسانی
بودی که خلق و مجنداراند جگر انبیا و اولیا هرگز آب نشدی و دلهای مردان کباب نگشتی
ای برادر ترا ازین مردان چه خبر جای شب و روز در حسرت ایشان میسوز اگر
توانی که خود را بخدمت کفش ایشان رسانی خود کاری عظیم بود که مَنْ اَحَبَّ قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ
نه اندک دولت است ای برادر با در سایه دولت کفش انبیا بخدائی رسی یا در سایه دولت
کفش بیرون و هرچه جز اینست کاری دیگر است هوشیار باش هر کرا جز خداوند تعالی
همتی داده است و دیگر است اگرچه در فردوس بر ناز و نعمت است از راه مردان دور دور
مردان دانی چیست از شاعر بشنو بیت جز وصل تو ام حرام بادا ٭ حاجت که بخواهم
از خدا است ٭ گرم با صالحان بیبی دوست فردا در بهشت آرند ٭ همان بهتر که در دوزخ

کنندم با گناهکاران که در بهشت نان و آب و حور و قصور منصوص است که همه جهان در طلب
آنند اما بهشت مردان دانی چیست اِنَّ لِلّٰهِ جَنَّةً لَیْسَ فِیهَا حُورٌ وَلَا قُصُورٌ و اگر گویا
چیست یَتَجَلّٰی رَبُّنَا ضَاحِکًا اینست که گفت بهشت دیگر آن را و بنده گر فردا به وعده لیکن
ما را نقد هم اینجا بود و تا بدانی که مرد بار عالم محبت دیگر است و اهل محبت طایفه دیگراند ایشان را
طاقت انتظار نبود موعود و منقود طلبند و دیگر عشق هدایت گوید بهشت با ما این
بود یا فارغم کن از مراد و وعده فردا که پیش آن کس بچیزی که با آنچه بصری را گفتند چرا بهشت
نمیخواهی گفت اَلْجَارُ ثُمَّ الدَّار این همت دامن گیرد بر دراع و دستار خویش
ما نکه بدار در میدان که به حقیقت نه مرد سه و زن ان بس بگو چه باشی دستی امام
شبلی رحمة الله علیه غایب شد مریدان در پی او بطلب شدند و دیدند میانه مخنثان
پوشیده در میان ایشان چون یکی را از ایشان زنشسته خاک بر سر کردند و فریاد
بر آوردند که ای مقتدای روزگار این چه حالت است گفت دیدم که به صورت
زن نیستم و بر صفت مرد نه ضرورت نباشم مگر مخنث مخنث با ایمان به که میان مخنثان
بودن جمعی دیگر هم هستند که ایشان از سلطان همت خواهند این قوم هرچه کنند خالصًا
از برای او کنند اِنَّ صَلَاتِی وَنُسُکِی وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِی لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ صفت
ایشان بود ایشان اینست که پای به دنیا و سر به آخرت فرو نیاوردند تا از سر
سخنه اشتیاق اَنَا جَلِیسُ مَنْ ذَکَرَنِی اشارت بدین که گفت بهشت با [illegible]
این جهات جهات دیگر است [illegible] دوزخ و فردوس [illegible] دراست [illegible]
این چه حرانه [illegible] از زبان [illegible] قطره بود [illegible]
و [illegible] العجب این قوم [illegible] خواند [illegible]

بوده آمده یعنی فائده بدان اے برادر بهشت که مخلوق است با دنیا نتوان یافت محال
باشد که خالق بهشت را با دنیا توان یافت که ازینجا گفته اند ترک الدنیا رأس کل عبادة
ترک دنیا سر همه عبادتها است چون دنیا خلق را از حق حجاب آمد لعنت واقع کردند که
الدنیا ملعونة وملعون ما فیها الا ... اینجا هوشیار باش که اسباب دنیا بقدر کفاف ملعون
نیست و آنچه زیاده ... بر کفاف بود چون در خیرات و حسنات صرف شود آن نیز ملعون
نیست و اما اگر کسے را دنیا وسے بود آن از بہائے نفس و تنعم و تلذذ صرف کند
یا مقید گرداند آن ملعون باشد اے برادر منظور نظر خداوند تعالی دل بنده است
نه ظاهر بنده پس اگر ظاهر بنده باشغال ملوث بود باید که دل منظور حق است از محبت
دنیا خالی دارد و حب دنیا میل دیده دلست چون دیده دل نابینا شد احوال آخرت
همه بر وی پوشیده گشت ازینجا است که صد و بیست چهار هزار پیغامبران صلوة الله
علیهم آمده اند همه گفته اند حُبُّ الدُّنْیَا رَأْسُ كُلِّ خَطِیْئَةٍ محبت دنیا سر همه خطاهاست
نگفت ملک دنیا سر همه خطاهاست و جاے محبت دلست نه دست اگر محبت آن
در دل نبود و همه عالم در دست او بود در ملک او بود در طاعت و عبادت
و خیرات و حسنات بر وجه شرع صرف کند هیچ باک نبود نه بینی که سلیمان پیغامبر علیه السلام
را ملک عالم بی شرکت بود و جن و انس و شیاطین همه در فرمان او بود و از
مشرق تا مغرب در وقت پادشاهی دیگر نبود چون محبت دنیا در دل مبارک
وے نبود [illegible] یافتی و بدونان [illegible] با مسکینے بد [illegible]
کردی و گفتی مسکین جالس مسکینا اما اگر در دل او محبت و طلب دنیا [illegible]
با همه دنیا ست [illegible] محبت و طلب [illegible] محبت دنیا در [illegible]

خرابست خانهٔ خراب مر او ترا نشاید دل خدا آمد در اسکے تا باید گویند عالمی بود چهار
صد صندوق یادداشت و کار جز علم گفتن و طاعت دیگر نبود اما بجهت دنیا دلش
آلوده بود بر پیغامبر آن زمان وحی آمد که او را بگو لی اگرچه در روز و شب در علم و طاعت
بباشی و چهار صد صندوق علم یاد داری چون دلت بمحبت دنیا آلوده است هیچ
از تو پذیرفته نیست خوش گفته است هر که گفت ؎ صد جهان علم با معنی بهم ٭ دوزخ آرد
بار با دنیا بهم ٭ چون ز دل دنیات دور افگنده نیست ٭ جای تو جز دوزخ سوزنده
نیست ٭ اے برادر واقعه مشکل است و فتنه که امروز میان ما پیدا شده است
اگر طبیب کافر ما را گوید فلان چیز مخور که ترا زیان دارد در حال ترک میسازیم و نمی
خوریم یک لک و بیست و چهار هزار پیغامبران صلوات الله علیهم آمدند و همه گفتند که حب الدنیا
راس کل خطیئة محبت دنیا سر همه خطاهاست پس همچنان بود که طبیب کافر را
در آنچه گفت استوار داشت و گفته یک لک و بیست و چهار هزار پیغامبران استوار
نداشت بگو اینجا ایمان کجا است و مسلمانی کو عزیزی گفته است بیت ترک دنیا
گیر تا دینت بود ٭ آن به از دست تا ایمنت بود ٭ چون این مقرر شد اکنون
بدان اے برادر میان مومن و کافر مخلص و منافق اجماع است که دنیا بدست
و سرمایه فتنها و بلاهاست فرعون و نمرود را دعوی خدائی از دنیا بود و همه خرابی
فرزند آدم امروز از دنیاست از اینجا است که بزرگان میگویند الدنیا کنیف
آدم یعنی دنیا پاخانهٔ آدم است پس اے برادر در پاخانه چه تنعم و لذت
بود و چه راحت و ذوق باشد این اشاره است که مومن باید که در دنیا چنان
بود که در پاخانهٔ ظاهر یعنی بمقدار ضرورت با صد کراهیت و عار و نفرت و ناخوشی

نہ برغبت وخوشی این خود ہمہ حال دنیا است کہ شنیدہ می کہ سراسر ہمہ عیب است و عیبہاے
دنیا وآفتہا و بلا ہا رو دنیا صد چندان است کہ جملہ ہا سیاہ شود و بنا بہت نرسد آما اسے برادر
یا ہمہ عیبہا و صد چندان دیگر ہنرش نیکوتر آنست کہ مزرعہ آخرتست کہ درو تخم توان
افگند کہ نفع آن در آخرت ہمیشہ باشد مرنیک بختان را الحمد اللہ شکر ہا ران برادر واجب است
کہ آیندگان بتواتر این معنی ازان برادر نشان میدہند مزید باد از نہجیت حضرت رسالت
صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمودہ است نعم المال الصالح المرجل الصالح گر در حق
آن برادر است پس از ینجا دنیا بود متضمن حدیث است اسے برادر چندانکہ توانی از دست
و زبان خود از قلم و کاغذ و از نقد و جنس خود این زراعت و رمزرعت بکن اگر کفن را
ہیچ نماند گو مباش اشارت برین کرد کہ گفت بیت ترک دنیا گیر تا سلطان شوی
ورنہ آن چرخے کہ سرگردان شوی * جملہ در بازو فرو کن پائے راست * گر کفن
را ہیچ نگذاری رواست * اسے برادر وان مکوش کہ نماز نفل بسیار چون گزارم
و بار و زہ نفل چون بدارم دران کوش کہ نفس کافر را و حب دنیا کہ راہ گرفتہ است
چون برآورم اجماع اہل طریقہ است کہ راہ بحق نہ در آسمان و نہ در زمین و نہ در مغرب
و نہ در مشرق بلکہ نہ در عرش و نہ در کرسی و نہ در لوح و نہ در قلم راہ بحق سبحانہ و تعالے
درون تست اول از قران بشنو فی انفسکم افلا تبصرون پس ازین طالعہ بشنو
بیت چند بکوی بیابان نشان اد سے * باتست ہی تو جائے دیگر جوے * بزرگے
راپرسیدند راہ بحق تعالے چند است گفت بعدد ہر ذرہ از موجودات راہے است
بخدا و ند جل و علا اما ہیچ راہ نزدیکتر و برفائدہ تر از راحت رسانیدن بدلہا نیست وما
برین راہ یافتہ ایم و مریدان خود را بدین وصیت کردیم اکنون این دولت در نما

نفل و روزه نفل کجا است از نجابت که در مجلس شیخ کسے گفتند که ملک ابن اشرف شبها بیدار
می باشد و نماز نفل بسیار میگذارد گفت بیچاره با خود گم کرده است چو کار دیگران کرده است
گفتند یا شیخ این چگونه باشد گفت راه سلوک او نیست که نعمتها گوناگون گرسنگان را بخوراند
و برهنگان را جامه نوع بنوع بپوشانند و دلهای خراب را آباد ان کند و حاجتمندان را حاجات
برآرد و نماز نفل و شب بیداری کار درویشان است هر کسے را در خود خود کارے باید
کرد اے برادر یکدل شکسته را که دریابی و با یک دل شکسته خراب را آباد ان کنی
بهتر از ان دان که همه شب بیدار باشی که شکسته هیچ چیز قیمت ندارد مگر دل هر چند
شکسته تر با قیمت تر نقلست وقتے موسے پیغامبر علیه السلام در مناجات
خود گفت الهی ترا کجا جویم جواب آمد نزدیک شکسته دلان گفت الهی هیچ دل امروز
از دل من شکسته تر نیست جواب آمد که من نزدیک همانجا ام والله اعلم بالصواب

تمت بالخیر

الحمد لله والمنة که درین زمان نسخهٔ فوائد رکنی از کلام حضرت جهان قدس الله سره العزیز
بماه جمادی الثانی سنه ۱۳۲۸ هجری زیر نگرانی سید مظهر عباس همدانی مینیجر مطبع برهانیه واقع